

33

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. KALNIȚKI

Sfîrșitul orașului subteran

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

I. KALNIȚKI

SFÎRȘITUL ORAȘULUI SUBTERAN

Traducere din limbă rusă de Margareta Roman și D. Manu

REZUMATUL FASCICOLELOR PRECEDENTE:

Arctica. Vasul sovietic „Dniepr" salvează de pe un sloi de gheață pe tînărul negru monian, Harry Gould, care povestește cum a evadat din Orașul Subteran, unde împreună cu mii de alți deținuți era pus de hitleriști să muncească la exploatarea unor zăcăminte de uraniu. Acolo a cunoscut un inginer de marină, pe care, fiindcă era rus, îl numea Raș.

Ustin Petrovici Ribnikov, secund pe „Dniepr" a invitat pe Lev Solnțev (fiul lui Leonid Ivanovici Solnțev, un tovarăș care pierise cu submarinul „Delfinul") să participe împreună cu prof. N. G. Irinin, cu Nadejda, soția lui Solnțev, și cu Gould la o expediție în Arctica, unde trebuia experimentată o mașină de transport ideală, denumită „Svietoliot".

După înfrîngerea hitleriștilor, conducerea Orașului Subteran au preluat-o roșcovanul Iohann Blaufisch, devenit Jonathan Blackpig zis și Johnny-Norocosul și fostul gauleiter Oscar Kreitz, devenit Connolly — care, prin intermediul lui Charly Hustings — alias Bătrînul-Marabu, aveau să servească interesele miliardarului monian Mengs-senior.

Conduși de Raș, deținuții organizează o răscoală.

În căutarea Orașului Subteran, „Svietoliotul" aterizează pe o insulă netrecută pe hărți dar care aparține lui Robinson-Polar, un „excentric" care susține că n-are patrie, în timp ce nu e decît un agent monian.

Între timp, grav rănit, Connolly moare, dar mai apucă să arunce în aer Orașul Subteran. Din fericire, deținuții izbutiseră să ajungă la suprafață, unde sînt descoperiți de cei de pe „Svietoliot". Lev Solnțev recunoaște în Raș pe tatăl lui pe care-l crezuse mort. Tocmai atunci ajunge pe insulă și Johnny-Norocosul. Deținuții îl omoară.

LUCRARI CARE VOR APAREA ÎN COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE":

Nr. 34 — „Boșimanul Mauki", nuvelă de Rudolf Dauman (traducere din limba germană).
Nr. 35-36 — „Piticii în țara lui Guliver", povestire de Ștefan Tita.

Copertă — desen: D. Ionescu

(Continuare din numărul trecut)

— Nimeni nu ne va plăti. Pe omul alb cu părul roșu l-au sfîșiat oamenii albi. Este o poveste lungă... Nici orașul de sub pămînt nu mai este. Noroc că i-am găsit acolo pe binefăcătorii noștri, oamenii sovietici. Dar colții n-o să ni-i ia nimeni.

Nadea, Ribnikov și Irinin dădeau femeilor și copiilor cafea fierbinte. Bărbaților, Lev și Feodorov le împărțiră mai întîi cîte puțină vodcă, iar după aceea supă fierbinte. După jumătate de ceas, primul lot era gata de plecare. „Svietoliotul" putea lua în mod normal numai zece pasageri. Din ambele mașini fură descărcate diferite obiecte, ca să poată fi luați toți copiii, femeile și bătrînii, apoi „Svietolioturile" își luară zborul.

Cei rămași priveau în urma lor cu încîntare. Homionghi-Umca-Naianghi începu să istorisească povești vesele și la urmă porni să cînte un cîntec nou:

— Nu vreau s-aud de voi, netrebnici zei ai noștri! Oi, ieheou! Noi v-am făcut, dar sînteți neputincioși și răi. Oi, ieheou! Iată că astăzi rușii sînt puternici fără voi. Ei fac mașini ce-i poartă mai repede ca vîntul și lor nu se închină, și nu fac zei din ele. Oi, oi, ieheou! Mașinile astea îi slujesc cu credință, iar zeii noștri, iată, nu vor să ne ajute. Oi, ieheou! De aceea, pe zeul hîd și trîndav l-am azvîrlit spunîndu-i: „Du-te, nemernicule! Eu mă înșelam singur, iar tu mă ajutai să mă înșel..." Oi, oi, ieheou! Acum o să trăim altfel, am să-i rog pe ruși să ne învețe să trăim cum trăiesc ei. N-o să mai răbdăm de foame. Ce bine e să trăiești, cînd sînt oameni buni pe lume. Și iată că oamenii din Țara sovietelor sînt buni! Ehei, ehei, ieheou!

Zîmbind, Nadea privea cum dă șamanul trist din cap ascultînd cîntecul lui Homionghi.

Cu a doua cursă, mașinile supraîncărcate transportară în tabără și restul de eschimoși, cu noua lor avuție: colții de fildeș.

Apoi „Svietolioturile" se înălțară deasupra taberei și porniră spre Moscova.

ZIUA DE NAȘTERE A LUI MENGS-SENIOR

Într-una dintre sîmbetele lunii iulie a anului 19... cădea ziua de naștere a domnului Mengs-senior. Sărbătoritul ceruse familiei să nu organizeze nici un fel de solemnități, ajungea obișnuitul ceai de sîmbătă, în familie. Doamna Claudia, care-l însoțise timp de patruzecișicinci de ani de-a lungul neîntreruptei ascensiuni, obișnuită să-l asculte în toate fără obiecții, luă măsuri ca dorința soțului să fie îndeplinită întocmai.

Veniseră cu toții: domnul Right Mengs-junior, fiul mai mare al lui Mengs-senior, împreună cu soția, Dorothy, cu fiică-sa, Joyce, și fiul, Bob; domnul Franklin Mengs, al doilea fiu, împreună cu Gvendoline, soția sa, cu fetița de șapte ani, Lucile, și cu băiețelul, care dormea liniștit în brațele unei doici cochete; domnul Richard Mengs, al treilea fiu, cu soția, tot Dorothy — descendentă a unei familii franceze incomplet monizată —, căreia ceilalți, în absența ei, îi spuneau „franțuzoaica".

Nu lipsea nici James „nihilistul", al patrulea fiu — student și sportman, filozof și bețiv. Pe timpuri, vizitele lui aduceau o oarecare disonanță în atmosfera liniștită a sîmbetelor din casa

Mengs, doamna Mengs însă, ca o adevărată mamă înțeleaptă, găsise un mijloc prin care să prevină neplăcerile. Din moment ce nimeni nu-l putea împiedica pe James să bea, era mai bine, desigur, ca însăși doamna Claudia să-i dea atîta de băut mezinului încît acesta să adoarmă imediat. Așa se face că înainte de a se servi ceaiul tradițional, de obicei, Mengs mezinul dormea tun, încuiat în fosta lui cameră de copil.

Dimineața, la ceai, cobora mahmur și enervat. Mama lui îi prepara un cocteil tare de tot, ca să se dreagă, și prin asta îi reda buna dispoziție. După cocteil, în mod invariabil el îi cerea mamei bani, deoarece suma respectabilă pe care o primea lunar de la tatăl lui nu-i ajungea niciodată. El băga neglijent biletele de bancă în buzunar, săruta nepăsător mîna parfumată a mamei și dispărea pînă termina banii.

Frații mai mari susțineau morțiș că tatăl lor este prea slab și că nu știe să-l pună la respect pe James. După părerea lor, în cazul de față ar fi trebuit să ia măsurile cele mai drastice, inclusiv pînă la dezmoștenire. Franklin prezicea că James se va însura cu vreo metisă și că într-o bună zi va îndrăzni chiar s-o aducă acolo, printre ei. Un singur om nu împărtășea această antipatie generală — Bob favoritul, nepotul răsfățat al bunicului Jo (Mengs-senior). Bob îl iubea pe James, mai cu seamă pentru că acest unchi zănatic îi vizita adeseori iahtul.

De fapt, și acest iaht era una dintre ciudățeniile bătrînului Mengs. El îi dăduse nepotului său preferat ideea să se ocupe de sporturi nautice și îi dăruise acest iaht. Micul căpitan, după aceea, îndrăgise atît de mult acest sport, încît petrecea zile întregi pe iahtul lui, străbătînd în lung și în lat golful orașului.

Ramura feminină a casei Mengs era reprezentată prin cele patru fiice. Cea mai mare era Eloiza, care venea cu bărbatul ei, Henry Page, un om învățat, dar afectat și plicticos, și cu o droaie de Page mititei. Henry Page era președintele mai multor societăți și asociații, ca, de pildă, „Asociația amatorilor eclipselor de soare", „Societatea deiștilor-materialiști" ș.a.m.d. Toate aceste funcții erau onorifice și-l mai și costau sume frumoase de bani. Dar Henry Page avea situația asigurată, datorită desigur bătrînului Jo, deși acesta nu-i dădea nici un ban. A fost de ajuns însă să plaseze acolo unde trebuia, după sfatul lui Mengs-senior, hîrtiile de valoare aduse de Eloiza drept zestre pe altarul fericirii lor conjugale pentru ca perechea Page să fie asigurată, împreună cu toți urmașii ei, pînă la sfîrșitul vieții lor. Iată de ce Henry Page își putea îngădui să-și pregătească feciorii pentru cariera de savanți. Printr-o hotărîre aprobată de capul familiei, era stabilit ca nici unul din Page să nu se ocupe niciodată de operații financiare.

A doua fiică, Gladys, era văduva neconsolată a unui colaborator al administrației militare moniene din Europa, căzut victimă unui accident de automobil. Gladys, care făgăduise credință veșnică memoriei soțului, sosise cu un mic cățeluș în brațe.

Cele două fiice mai mici, Roza și Jane, aveau vîrsta cînd ușa camerei de copii li se închisese, iar ușa spre lume nu le era încă deschisă. De altfel se plănuise ca în curînd Roza, care avea șaisprezece ani, să fie căsătorită cu domnul Grey, moștenitorul celui mai bun prieten al lui Mengs-senior. Despre cea

mai mică, Jane, nu se hotărîse încă nimic în acest sens, deoarece abia împlinise șaisprezece ani și semăna mai mult cu un băiețoi decît cu o mireasă.

Părinții erau tare îngrijorați în privința Janei. Domnul Mengs-senior o supraveghea și o studia în ascuns cu multă răbdare și perseverență. Nu putea să înțeleagă ce-o să iasă din ultima lui odraslă. Janei nu-i păsa deloc de înfățișarea-i exterioară și își însușise jargonul și manierele copiilor de pe stradă. Pentru ea nu existau oameni cu autoritate. De pildă nu voia în *ruptul capului să recunoască* faima celor nouăsprezece exploratori ai Arcticei îndepărtate și nici n-a luat parte la banchetul organizat de școală în cinstea „eroilor". Ba chiar s-a exprimat ireverențios despre ei, numindu-i răutăcios „crocodili ai ghețurilor", și nu și-a schimbat părerea nici după ce a căpătat o săpuneală bună de la tatăl său și de la frații mai mari. Bineînțeles că pe tatăl său n-a îndrăznit să-l contrazică și a făgăduit să uite de această poreclă, însă fraților ei le-a spus răspicat:

— Bine, n-am să le mai spun crocodili, dar părerea despre ei nu mi-o schimb!

Da, Jane nu se *lăsa* de pozne, și mereu aveau bucluсuri cu ea. Poznele ei nu erau, bineînțeles, atît de grave ca ale lui James, dar erau totuși destul de neplăcute...

Astăzi, însă, idila familiară nu fu de nimic tulburată.

Bob și Jane stăteau de vorbă într-un colț al salonului, șoptindu-și misterios nu știu ce. Right și Franklin jucau tăcuți șah, iar respectabilul Henry Page moțăia, cu ziarul în mînă, într-un fotoliu comod. Cu toate că pe paginile ziarului erau descrise foarte colorat, și cu multă pricepere, sute de cazuri de morți violente, respectabilul savant reuși totuși să ațipească.

James, ca de obicei, era în camerele maică-si și se îndopa cu amestecurile alcoolice, menite să-l dea gata înainte de a-și face apariția capul familiei.

Gvendoline, Dorothy și Dorothy-franțuzoaica plecaseră cu automobilul în oraș, deoarece se constatase că nimeni n-a avut grijă să-i cumpere bunicului de ziua lui o nouă scufie de noapte. Scufia de noapte ocupa în viața lui Mengs-senior un loc foarte, foarte important. El era de părere că o scufie de noapte din lînă de Cașmir are influență asupra sistemului nervos, asupra digestiei și asupra funcționării inimii. Acest dar, pe care capul familiei îl căpăta în fiecare an de ziua lui, devenise tradiție în familie.

Ceasul bătu melodios ora opt. În cameră intrară grăbite Gvendoline și ambele Dorothy. Mica Jane îl ciupi pe Bob și își ocupă locul ei obișnuit de lîngă ușă. Toți se strînseră în fața mesei. Se făcu liniște...

Tăcerea fu deodată întreruptă de niște pași care se apropiau. În cadrul de abanos al ușii apăru capul familiei, domnul Mengs-senior, un om înalt, trupeș, cu cap mare și fața lată. *Ochii lui inteligenți, încă foarte tineri, priveau plini de viață, iar* figura lui albă și rotundă surîdea prietenos din toate zbîrciturile.

— Bună ziua, dragii mei! Bună ziua Dorothy! Strălucești ca întotdeauna pe firmament, ca steaua din Bethleem... Bună ziua, Gvendoline! Tu ce mai faci Lizzi, și tu, și tu...

După femei, domnul Mengs îi salută pe bărbați, spunîndu-i

fiecăruia pe nume. Îi saluta la întîmplare, după cum îi cădeau sub ochi. Apoi se așeză în fotoliu, aruncă o privire de jur împrejur și întrebă:

— Dar unde-i dragul nostru James?

Ca și în sîmbăta trecută, și cu două săptămîni în urmă, doamna Claudia se apropie de soțul ei, îi luă mîna și gînguri cu cel mai dulce glas din lume:

— Băiatul nostru drag are obișnuitul acces de malarie. L-am culcat în camera copiilor, și acum doarme somn dulce.

Ca și în sîmbetele trecute, domnul Mengs se prefăcu că dă crezare cuvintelor soției:

— Ce au de gînd doctorii, de nu sînt în stare să-l vindece? Adu-mi aminte, Claudia, am să mă ocup chiar eu de vindecarea lui...

Primul pahar de ceai, doamna Claudia îl oferi soțului. Cu delectare, el sorbi lichidul fierbinte și negru ca tușul.

Domnul Right îl înghionti pe Bob, iar acesta, ascunzîndu-și mîinile la spate, se apropie de bunic:

— Bunicule, n-ai să te superi?

— Dar ce e, iar ai făcut vreo poznă? Bunicul își luă un aer de parcă n-ar fi știut despre ce e vorba; viața a făcut din el un actor minunat, și-i bucuros cînd poate să-și arate talentele. Hai, ștrengarule, mărturisește. Dacă am de ce, am să mă supăr. Astăzi însă, de ziua nașterii mele, am să caut să mă supăr cît mai puțin.

— Bunicule, de ziua ta vreau să-ți fac cadou acest album. Aici ai să găsești copia jurnalului de bord al iahtului „Naiada" *și opt cîntece de-ale noastre, marinărești...*

— Mă, ștrengarule! Ai încălcat ordinea și n-ai ținut seama de dorința mea. Pentru asta am să te rog să-mi spui, în primul rînd, cine a compus aceste cîntece marinărești, iar, în al doilea rînd, să-mi cînți cîntecul vostru preferat, așa cum îl cîntați cînd sînteți pe mare.

— Am înțeles, domnule amiral! răspunse Bob, luînd poziția de drepți. Cîntecele au fost compuse chiar de căpitanul iahtului „Naiada", domnul Bob Mengs, cel mai, cel mai, cel mai tînăr căpitan de vas.

— O! Bravo, căpitane! Vasăzică ești și poet? Bunicul se prefăcu plăcut surprins. Te felicit, te felicit! Hai să auzim! Te pomenești că nu-s bune de nimic cîntecele tale.

— Sînt bune, bunicule! exclamă Bob și-i făcu Janei cu ochiul.

Jane ieși în coridor și se întoarse cu trei băiețandri îndesați, îmbrăcați în uniforme de marinari, croite după un model desenat chiar de bunicul Jo. Cu voce sonoră, Bob comandă:

— Șeful de echipaj!

Unul dintre băieți făcu doi pași înainte și duse mîna la chipiu:

— La ordin, șeful de echipaj!

— *Aliniază echipajul!*

— Am înțeles, să aliniez echipajul!... Ascultați comanda la mine! Alinierea pe covertă!

— La ordin, răspunseră într-un glas amîndoi marinarii, alinierea echipajului pe covertă.

Băieții luară poziția de drepți, cu mîinile lipite de vipușcă și se uitară țintă în ochii căpitanului.

— Șef de echipaj! Cîntecul „Vîntul de mare ne suflă în față".

— Am înțeles, domnule căpitan! și șeful de echipaj începu să cînte cîntecul „Vîntul de mare ne suflă în față"...

Ceilalți, printre care și căpitanul, îi ținură isonul:

„Furtunile mării pe toți ne îmbată,
Primirăm botezul cu apă sărată
Taifun, vijelie, ca frații ne sînt
Luptăm pentru glorie,
Pe-ntregul pămînt...."

Toată lumea aplaudă ceremonios, cu conștiinciozitate. Bunicul Jo își exprimă dorința:

— Căpitane, nu-mi prezinți echipajul tău?

— La ordin, domnule amiral, vă prezint echipajul... Șef de echipaj, doi pași înainte! Dick Morton, paisprezece ani, șef de echipaj pe iahtul „Naiada", marinar iscusit, nu cunoaște răul de mare și se pricepe să întindă pînzele neajutat de nimeni.

— Încîntat, mormăi bunicul Jo. Ia spune-mi, prietene, cu ce te ocupai înainte de a te angaja pe „Naiada"?

— Adunam stridii și crabi în timpul refluxului. Uneori luam ceva parale pe ele.

— A, nu e bine. Nu știai că toate drepturile de pescuit pe litoral aparțin societății „Merbly-company"? E rău, chiar foarte rău! Ai furat din bunurile unei firme onorabile. Vreau să cred că din momentul cînd ai fost angajat pe iaht, nu te-ai mai ocupat de hoții.

— Nu, stimate domn!

— Dar pe acasă, o duci mai bine acum?

— Da, să trăiți. Acum stăm și noi într-o casă adevărată, nu într-o cușcă. Cam e igrasie... casa-i la subsol... dar vă sîntem atît de recunoscători, bunul meu domn!

— Lasă, lasă, nu-mi place asta..., îi răspunse bătrînul brutal și cu o oarecare scîrbă, scoțîndu-și în afară buza de jos. Domnul Mengs-senior avea motive temeinice să respingă mulțumirile băiatului: nu e prea plăcut să-ți amintești de ziua ta, de subsoluri și de igrasie.

Dar după aceea, bătrînul vorbi destul de prietenos cu restul echipajului.

— Puteți pleca, voinicilor, le zise la urmă. Străduiți-vă să fiți marinari buni și o să am eu grijă de voi. Munciți cu rîvnă și aveți grijă de căpitanul vostru. Claudia, spune tu să le dea ciocolată. În numele marinarilor răspunse șeful de echipaj:

— Rămîneți cu bine, generosul nostru domn! Salut, căpitane!

După comanda: „La stin-ga!" cei trei marinari traversară camera prin flanc, bătînd milităreşte pasul.

— Buni băieți! spuse oftînd domnul Mengs. Ce păcat că deocamdată mijloacele nu ne permit să ne ocupăm mai serios de educația tuturor acestor copii. Iată care-i cheia rezolvării tuturor contradicțiilor noastre sociale.

— Just! E foarte adevărat, îl susținu domnul Page. Exact

aceasta-i tema despre care tratez în disertaţia mea de doctorat. Clasele se compun din oameni, iar oamenii. Înainte de a deveni oameni, mai întîi sînt copii. Misiunea noastră este să punem stăpînire pe sufletele acestor copii ai clasei nevoiaşe.

— *Nu e rău, îl lăudă patriarhul. Problema merită să fie* studiată. Dar ce gîndesc pedagogii noştri? Oare ei nu înţeleg că de asta depinde liniştea ţării noastre? Ce, nu dispunem de mijloacele necesare? Doar pentru o asemenea cauză fiecare ar da... Eu aş fi primul.

— Disertaţia mea, dragă domnule Mengs, va dovedi că aceasta este calea cea mai sigură de luptă împotriva infecţiei comuniste. Meritele acestei metode îmbinate, desigur,... hm... cu măsurile cele mai drastice sînt evidente. Şi acum îmi permiteţi să vă ofer în această zi solemnă şi fericită, ca dar al inimii mele acest mic manuscris. În el este cuprinsă chintesenţa disertaţiei *mele. Dacă în orele dumneavoastră libere veţi binevoi să luaţi* cunoştinţă de cele scrise aici, mă voi socoti foarte fericit.

— Îţi mulţumesc, dragă Henry! Sînt foarte mişcat... Am să caut să dau tot sprijinul meu lucrării tale atît de folositoare. Domnul Mengs trecu manuscrisul soţiei sale. Dar ce-mi văd ochii? Asta-i un complot întreg! V-aţi înţeles să nu respectaţi rugăminţile mele. Aţi hotărît ca astăzi să nu-mi recunoaşteţi dreptul bătrînesc de a avea capricii... Dar hai, treacă de la mine. Tu, Bob, şi dumneata, Page, m-aţi mişcat atît de mult încît sînt gata să ridic interdicţia. Hai, daţi-i drumul. Daţi-mi tot ce aţi adus, arătaţi-mi ce aţi pregătit!...

Doamna Claudia *îşi duse batista la ochi şi îşi* apăsă cu mîna pieptul ei voluminos. Cadourile erau unul mai frumos decît altul şi — ce era mai important — erau oferite din toată inima. Right îi oferi tatălui său o cutie de havane „Sîngele negrului", marcă atît de *rară* încît chiar bătrînul se miră.

— Oho, Right! De unde le-ai căpătat? Încă din timpul războiului visez la ele... Mister Grey a căutat prin toate plantaţiile şi fabricile de la noi şi n-a găsit această calitate de tutun. Spun că a fost recoltă proastă... Îţi sînt foarte recunoscător, dragul meu!

Da, „Sîngele negrului" era tocmai marca preferată a lui Mengs-senior. *Acest tutun se cultivă numai în anii cu recoltă* excepţională. Se spune că numai o dată în şapte ani se poate căpăta o astfel de recoltă. Şi asta numai dacă muncitorii renunţă la somn şi odihnă, veghind nopţi întregi pe lîngă tulpinile alese, afumîndu-le şi stropindu-le cu o soluţie specială. Nu degeaba în plantaţii i s-a dat acestui soi de tutun un nume atît de groaznic. Şi nu din întîmplare tot aşa îi spuneau şi albii acestui tutun, deşi pe *cutie scria* „Frumoasa negresă".

Lizzi îi dărui bunicului o pereche de papuci lucraţi de dînsa, nişte papuci foarte frumoşi, comozi şi călduroşi.

— Îţi doresc, dragă bunicule, îi ură ea, să-ţi mai dăruiesc vreo cincizeci de perechi, bineînţeles în fiecare an cîte o pereche.

Toţi rămaseră foarte mişcaţi de această urare atît de fin exprimată. Bunica Claudia iar îşi duse mîna cu batista transparentă la ochi şi murmură înduioşată: — Dragii mei copii...

Franklin şi Gvendoline îi oferiră sărbătoritului, pe o tavă

de aur, o cupă de cristal cu un splendid joc de culori. Era o creație perfectă a fanteziei omenești.

„Sînt gata să servesc pînă în anul două mii. Bea sănătos !" glăsuia inscripția care încercuia cristalul cu o împletitură de aur.

— Ce-ați zice, propuse bunicul Jo făcînd cu ochiul, să înființăm chiar acum „Societatea secolului al douăzecișiunulea" ? Ei ? N-ar fi o idee ? Fiecare membru al societății își ia angajamentul să trăiască pînă în anul două mii și, cine nu se ține de angajament, va fi amendat în folosul concetățenilor nevoiași și va fi exclus din societate — bineînțeles cu ceremonialul cuvenit.

Mengs-senior căpătă o mulțime de cadouri, valoroase, nu atît din punct de vedere al costului lor, cît din punct de vedere simbolic.

După ce bău ceaiul, bătrînul scoase din buzunar un stilou și un carnet de cecuri, spunînd :

— Dacă voi m-ați copleșit cu atîtea daruri, permiteți-mi să răspund cu aceeași monedă. Ia spune, căpitane Bob, de ce ai avea nevoie ?

— N-am nevoie de nimic, bunicule. Adică aș dori să pun un mic tun pe prova iahtului. Poliția maritimă este pur și simplu imposibilă : amenință, mă urmărește și e obraznică... Iar eu n-am cum să le răspund.

— Asta nu, dragul meu ! E cam devreme să declari război poliției. Totul la timpul său. În marină se cere disciplină. Ești obligat să te supui poliției. Ea ne apără.... Apără dreptatea... Nu, tunul este de prisos. Dar dacă vrei să pui un motor pe iahtul tău, atunci e altceva. Asta se poate. Vrei un motor ?

— Nu vreau, răspunse îmbufnat Bob.

— Mă rog, cum vrei... Dar poate ai nevoie de altceva... Spune, nu te jena.

— Dacă ești atît de bun, bunicule, atunci dă-mi o mie de dolari, vreau să-i fac un cadou lui Millie.

— Care Millie ? Cine mai e și asta ?

— Millie este mama corăbiei noastre. Știi, pe timpuri pirații aveau întotdeauna cîte o mamă pentru corăbiile lor. Avem și noi una. Ce mai vorbă, este sora mai mare a lui Charlie, unul din marinarii mei. L-ai văzut. Acela blondul. Millie se mărită și nici ea, nici logodnicul ei n-au nici o lețcaie. Dacă le dau o mie de dolari, și-ar putea deschide un debit și-mi vor fi veșnic recunoscători, ca și cîinele lui tanti Gladys...

— Ce inimă are copilul ăsta ! Inimă de aur ! Iată ce-nseamnă o educație bună... Ce om admirabil o să iasă din el !

Bob își dădea seama că toate aceste laude aduse lui nu sînt de fapt adresate lui, ci bunicului.

Bunicul întinse cecul.

— Uite, căpitane, ai aici un cec pentru două mii de dolari. Poți dispune de ei cum vrei. Nu trebuie să-mi dai socoteală...

După ce bătrînul împărți un număr de cecuri egal cu numărul membrilor familiei, Right spuse :

— Tată, două minute, te rog...

Bătrînul oftă ; el se retrăsese de mult din afaceri. Dar se vede că așa e făcută lumea : tu dai banii afară pe ușă, iar ei îți vin înapoi pe fereastră. Mengs-senior îl conduse pe fiul lui la el în cameră.

— Ei băiete, ce s-a întîmplat?

Right îi întinse tatălui său o radiogramă.

— Ce zici de asta?

— „Gheața de aur"? Știu! Mengs-senior abia se uită la formular. Ai luat vreo hotărîre?

— Aș dori să-mi dai un sfat...

— E timpul, dragul meu, să te obișnuiești să fii independent. Cu cine ai să te sfătuiești după moartea mea? Ce spune radiograma asta? „Încălziți aurul rece". Telegrama o trimite generalul Grobz, care este agentul nostru și știe perfect că aproape toate acțiunile „Gheața de aur" ne aparțin nouă. Înseamnă că trebuie să căutăm să scăpăm neîntîrziat de ele.

— Dar asta-i foarte greu! exclamă Right.

— Dacă mă asculți, o să ți le smulgă din mîini. Despre distrugerea minelor se va afla abia în cursul zilei de mîine. În ziarele de dimineață mai ai timp să aranjezi să apară articole cu privire la activitatea „Societății pentru explorări îndepărtate" în Arctica. Și să se poată citi în aceste articole că „Societatea" își mărește intensiv exploatările miniere. Nu știi cum? Ei bine, am avut eu grijă de asta. De rest însă să ai tu grijă! Cum se deschide bursa, sute de agenți o să caute să cumpere acțiunile „Gheața de aur". Cursul va începe să urce. Pe la orele nouă și jumătate aruncă pe piață primul pachet de acțiuni. Aranjează și tu să înceapă o goană nebună după ele. Să ajungă și la bătaie. N-ar fi rău să intervină și poliția. Acest prim pachet să-l cumperi tot tu, ca să urce prețul. Imediat după asta, scoate al doilea pachet. Trimite agenți să facă toate astea. Dar e de la sine înțeles că nu trebuie să știe unul de altul, nici pentru cine fac toate operațiile. Dezvăluirea secretului poate duce de rîpă toată operația. N-ar strica să se lanseze zvonul că consorțiul tău umblă să cumpere toate acțiunile „Gheața de aur". Cînd bursa se va transforma într-o casă de nebuni, iar cursul se va urca cu cel puțin zece la sută, aruncă pe piață întregul nostru stoc! La început, cumpără, dar cum le cumperi, să le și vinzi. La ora unsprezece fără zece minute te retragi! La ora aceea tu trebuie să nu mai ai nici o acțiune. E clar?

— Nu-i prea curată operația asta, observă Right.

Bătrînul își strînse nemulțumit buzele.

— Nu există operații curate sau murdare. Există numai operații reușite sau nereușite.

— Înțeleg, tată. Dar ce facem cu acțiunile domnului Hustings? Are la mine acțiuni în valoare de treizeci de milioane.

— Acțiunile lui vor rămîne în seif. Uită, te rog, de existența acestui individ. Și să nu-ți treacă prin cap să-i faci vreun credit. Nici un ban! Nu am de gînd să salvez un cîine care rupe pantalonii stăpînului său. Bine că mi-ai adus aminte.

Mengs-senior scrise cîteva rînduri pe o foaie din bloc-notes și apăsă pe sonerie.

— Pe domnul Page! porunci el scurt cînd servitorul abia deschise ușa.

Savantul ginere nu întîrzie să apară.

— Vă ascult...

— Iată despre ce-i vorba, dragul meu Henry! Am aflat, și în curînd va afla toată lumea, că „Societatea pentru explorări

îndepărtate" a cumpărat după război nişte explcatări miniere în Arctica. Această societate însă a lăsat pe loc vechea administraţie şi nu i-a eliberat pe foştii prizonieri de război care lucrau în mine, printre care se aflau şi soldaţi de-ai noştri. În loc să exploateze aceste mine în mod deschis, cu forţe de muncă libere şi plătite, ei, aceşti imbecili neprevăzători, în cap cu Charlie Hustings, au preferat să exploateze aceste mine după metodele sclavajului. Şi iată rezultatele acestei tactici tîmpite: prizonierii s-au răsculat. Oraşul Subteran a fost aruncat în aer şi minele nu mai există. Încă nu-i prea tîrziu să pregătim opinia publică printr-o injecţie preventivă: în ziarele de dimineaţă trebuie să apară dezvăluiri, cereri insistente de a-i înlocui pe prizonierii de război prin muncitori angajaţi. Însă nici un cuvînt despre revolta şi distrugerea Oraşului Subteran! Ar începe interpelări în congres şi senat... Se va porni furtuna într-un pahar de apă. Aşa-zisa opinie publică va fi distrasă, iar adevărata furtună, care ar putea izbucni la sosirea prizonierilor eliberaţi, nu va mai avea loc. Este clar? Uite şi nişte adnotări. Acţionează! Da' încă un lucru: mîine să organizezi o societate sub denumirea „Societatea pentru ajutorarea ultimelor victime ale fascismului". Fiecărui prizonier i se va da un cottage mobilat, plătibil în rate, un costum, un palton, lenjerie, încălţăminte, o pălărie şi deocamdată ceva de lucru!

Maşini luxoase, în care se reflectau reclamele luminoase, îi duseră la casele lor pe *descendenţii democratici* ai domnului Mengs-senior. Vila lui Mengs se cufundă în somn adînc.

Pînă la orele zece ale dimineţii următoare, toţi ai casei umblară în vîrful picioarelor şi vorbiră în şoaptă. La orele zece se auzi din dormitor o sonerie.

— Ziarele! îi ceru domnul Mengs-senior servitorului care deschise uşa. Şi pregăteşte-mi cafeaua.

Dormitorul se învălui repede în fumul îmbătător al ţigărilor „Sîngele negrului".

Domnul Mengs examina cu satisfacţie un ziar după altul. Toate erau aşa cum dorise el. Notiţe, dezvăluiri... Reuşise perfect să împuşte doi iepuri dintr-o singură lovitură. Isteria din ziare aţîţa agitaţia de la bursă şi slăbea indignarea poporului.

I se aduse cafeaua. Mister Mengs apăsă pe butonul aparatului de radio şi, printre alte ştiri, putu auzi:

„În ultima jumătate de oră acţiunile societăţii «Gheaţa de aur» s-au urcat cu trei puncte şi jumătate. Cursul este ferm. Cererea este mai mare decît oferta...

Astăzi are loc sosirea foştilor noştri militari care au colaborat în ultima vreme la lucrările miniere din Arctica...

Preşedintele consiliului de administraţie al Societăţii pentru explorări îndepărtate, domnul Charlie Hustings, care se reîntoarce din Arctica, va ateriza astăzi la ora unsprezece pe aerodromul doi din Iverton..."

Mengs-senior îşi sorbea încet cafeaua de dimineaţă, răsfoind netulburat ziarele. Scufia de pe cap îi dădea bătrînului o expresie aproape copilărească.

Zgomotul oraşului nu ajungea pînă la el.

În schimb, în cartierul bursei, poliţia călare şi cea motorizată încerca fără succes să restabilească circulaţia. Nici tram-

vaiele, nici troleibusele, nici autobusele și nici autoturismele nu izbuteau să răzbată prin mulțime. Deasupra pieții răsuna vuietul miilor de glasuri.

— Gheața de aur... Gheața de aur...

Caii polițiștilor erau nervoși ca și călăreții lor. Nici măcar uriașul automobil blindat al șefului de poliție nu putu să facă o spărtură în zidul mulțimii. Fură aduse și două mașini de pompieri. Jeturile puternice de apă izbutiră la început să mai împrăștie lumea, dar curînd mulțimea se năpusti și răsturnă mașinile pompierilor. Atunci poliția folosi bastoanele. Polițiștii călări călcau oamenii în picioare. Dezordinea începu să capete un caracter serios.

La orele unsprezece totul se termină de la sine. Deodată mulțimea dispăru. Marea furtunoasă se prefăcu în torenți năprasnici de oameni care înaintau pe străzi. Mulțimile asediară băncile și societățile bancare, iar pe treptele bursei, lîngă coloane, rămaseră cîțiva morți. Cîțiva se sinuciseseră acolo, pe loc. Fură imediat duși la morgă.

Cîteva minute mai tîrziu, se anunță la radio sinuciderea unor persoane cunoscute din cercul oamenilor de afaceri. Conducătorul băncii „Schwartz & fiii" s-a împușcat. Mulțimea deponătorilor ruinați căuta în zadar să spargă ușile zăvorite ale băncii. Curînd se lămuri că banca în loc de numerar dispune numai de acțiuni ale Societății „Gheața de aur". Toată lumea începu să se văicărească : fiecare știa că aceste acțiuni nu valorează nici măcar cît hîrtia pe care erau imprimate.

În alte instituții bancare mai puțin cunoscute decît „Schwartz & fiii" situația se prezenta și mai rău.

Iar domnul Mengs-senior încă nu ieșise din dormitor. Luase doar hotărîrea să se odihnească serios în prima zi a noului an din viața lui. Cînd feciorul veni să-l anunțe că Charlie Hustings roagă insistent să fie primit într-o chestiune extrem de urgentă, Mengs răspunse nemulțumit :

— Parcă el nu știe că eu nu primesc acasă ! Spune-i să vină mîine la club... Poate pe seară, în jurul orei șapte, să mă găsească acolo. Poate..

În dormitor fu chemat de urgență domnul Slebum, omul în care Mengs-senior avea încredere mai mult decît în oricare altul.

— Slebum, îi spuse el paznicului său personal, s-ar putea ca unele persoane să caute astăzi insistent să ajungă la mine. Nu vreau să văd pe nimeni !

Paznicul dădu din cap.

La toate ferestrele vilei lui Mengs fură lăsate jos jaluzelele interioare. Din stradă ele păreau de mătase și nimeni n-ar fi putut ghici că această mătase are o căptușeală de oțel. În parcul vilei fură lăsați liberi cîțiva buldogi fioroși, capabili să sfîșie un om. Slebum cu ajutoarele sale păzeau cu vigilență strada. Casa devenise o fortăreață.

În creierul înfierbîntat al lui Charlie Hustings se trezi deodată o speranță. Poate că nu-i totul pierdut. Miliardarii își pot permite cîteodată orice fel de capricii... Trebuie să se ducă la Right Mengs. Poate că are el instrucțiuni să nu-l nimicească pe bătrînul Charlie... Și ce-i dacă valoarea unei acțiuni „Gheața de aur" e egală cu zero ? Barometrul bursei arată timp „varia-

bil". O, de-ar avea el un fond de rulment! Într-o singură zi ar putea să-și redreseze afacerile...

Charlie Hustings sări în primul taxi ce-i ieși în cale și se îndreptă în grabă spre biroul consorțiului Riddon-Dill & Co., unde trona totdeauna ca un zeu Mengs-junior. El zbură pînă la al șaptelea etaj, uitînd să închidă după el ușa liftului, și intră fuga în sala de așteptare.

I se răspunse că domnul Mengs-junior nu primește astăzi.

— Spuneți-i, vă rog, că sînt eu, *Charlie Hustings, insistă* bătrînul cu părul răvășit și cu ochii duși în fundul capului. Doar mă cunoaște bine.

Funcționarul spilcuit, care îndrăzni să-l anunțe a doua *oară,* se întoarse și îi făcu lui Charlie morală:

— De ce mințiți și căutați să induceți în eroare oamenii? Am avut neplăceri din cauza dumneavoastră. Domnul Mengs-junior nu are cinstea să vă cunoască. Și de altfel este foarte ocupat. Nu-i sigur dacă în cursul acestei luni va avea timp să stea de vorbă cu dumneavoastră.

— Așa vasăzică?! strigă Charlie Hustings, scoțînd din buzunar un revolver. Toți cei de față fugiră ori se ascunseră, spilcuitul se băgă sub masă. Nu vă fie frică, caracatițelor. Astăzi mor eu, nu voi! Dar într-o zi o să mă invidiați!

Charlie Hustings se așeză într-un fotoliu adînc, se lăsă cu tot corpul într-un colț, ca să nu cadă jos după ce va muri, și își trase un glonte în tîmplă.

VENITURI ȘI CHELTUIELI

Armata sosi de cu noapte pe aerodromul central al Iverlonului. Comandantul aerodromului fu nevoit să-și cedeze biroul unui maior cu o înfățișare foarte bravă. Acest maior își dădea aere de parcă ar fi fost pe punctul de a înscrie o nouă pagină de glorie în istoria patriei sale. Indică personal locul unde să se instaleze *tancurile* și automobilele *blindate*. Totul era *astfel* socotit, încît avioanele cu prizonierii eliberați după aterizare să se afle sub bătaia tunurilor și mitralierelor de pe tancuri.

Avioanele apărură aproape de amiază. Iată că primul *avion lunecă pe pista de beton, pierzîndu-și treptat din viteză.* După el aterizează un al doilea, apoi al treilea, al patrulea...

Din avioane începură să coboare pasagerii. Maiorul își puse binoclul la ochi.

Nimeni nu-i întîmpină, nu se văd nici un fel de demonstrații... Nici măcar corespondenții nu sînt prezenți: au fost dinadins îndreptați greșit spre un alt aerodrom.

Deodată, prin aer începu să zboare un roi de foi volante. Părea că un stol de mii de porumbei plutesc prin aer, lăsîndu-se pe pistă, pe alei și pe cărări. Noii sosiți le prind din zbor.

În fața avioanelor începu un miting. Maiorul n-a observat cînd au pătruns pe aerodrom persoane străine. Și nici nu putea să dea ordin tancurilor să deschidă focul. Instrucțiunile spuneau că nu are dreptul să tragă decît în cazul unei agresiuni fățișe din partea noilor sosiți ori „în cazul că comuniștii vor încerca să facă dezordini, profitînd de nemulțumirile pe care noii sosiți ar putea să le manifeste din necunoașterea exactă a situației".

Nu erau însă nici un fel de dezordini și nici măcar gălăgie. Maiorul presimțea că i s-a înfundat: cariera lui era periclitată.

Iată că sosesc și automobilele cu ziariști... Nici aceștia nu-l vor ierta: ziariștilor nu le place cînd sînt înșelați.

Maiorul se îndreaptă spre locul unde mister Henry Page, cocoțat pe aripa unui avion, ținea în fața mulțimii un discurs de bun-venit. Pozînd în fața obiectivelor reporterilor, el vorbea cu o voce plină de demnitate:

— Dragi apărători ai patriei, ai culturii și ai progresului! Permiteți-mi să vă salut în numele „Societății pentru ajutorarea ultimelor victime ale fascismului", societate creată de curînd în onoarea eliberării dumneavoastră. Desigur că vă îngrijorează gîndul cum se va aranja viața dumneavoastră în patrie, după o absență atît de lungă. Sînt împuternicit să-l conduc pe fiecare dintre dumneavoastră într-un cottage a cărui proprietar devine. Acolo veți găsi tot ce vă trebuie pentru a duce o viață liniștită și confortabilă. De asemenea, să nu fiți îngrijorați în ceea ce privește munca. Toată lumea va găsi de lucru, de îndată ce „Societatea" va lua informații precise despre profesiunea fiecăruia dintre voi. Puteți fi încredințați că patrioții Moniei vor avea grijă de eroii lor!

Eroii se frămîntau în loc și se uitau posomorîți ba la orator, ba la reporteri. Înainte de a fi început Page să-și țină discursul, ei au avut timp să citească foile volante împrăștiate de mîini invizibile.

„Prieteni care ați scăpat din Orașul Subteran! Fiți vigilenți! Nu vă lăsați duși de provocatori! De sosirea voastră vor să profite cei care v-au ținut închiși în ocna subterană. Ei voiau să vă distrugă, să vă ducă pe toți în Cardia sălbatică și să vă îngroape de vii în cazematele fortului Clyde. Din fericire, prietenii ruși, care, întîmplător, se aflau în regiunea Orașului Subteran, au dat publicității această poveste rușinoasă și numai de aceea urmașii monieni ai lui Hitler și Goebbels n-au avut acum altceva de făcut decît să se arate drept apărători ai voștri. Ei se prefac atunci cînd zic că nu știu nimic despre Orașul Subteran. Să nu-i credeți! Demascați-i pe succesorii hitleriștilor, pe marii noștri financiari! Nu mai departe decît astăzi ei au aranjat o speculație grandioasă: i-au prădat pe micii deținători de acțiuni cu sute de milioane! Ca momeală au folosit sîngele vostru, sudoarea voastră cuprinsă în acțiunile «Gheața de aur», ale Orașului Subteran. Veniți astăzi cu toții la orele nouăsprezece la mitingul care va avea loc în clubul docherilor. Acolo veți afla tot adevărul. Trăiască prietenia între oamenii muncii! Trăiască prietenia poporului nostru cu popoarele din U.R.S.S.!"

Domnul Page se dădu jos de pe aripa avionului:

— Și-acum, poftiți, vă rog...

Se auzi zgomot de clacsoane. Vreo douăzeci de limuzine intrau încet în mulțime. Noii sosiți fură împinși în ele. Mulți dintre ei căutau să-și amintească vechile adrese. Pe măsură ce în fața ochilor lor se desfășurau imaginile atît de cunoscute, începea să le revină memoria. În loc să cotească pe străzile noilor cottageuri, mașinile se împrăștiară în diferite direcții, afundîndu-se în labirintul capitalei.

Jim Pratt goni întîi mașina lui spre malul Zubzonului, apoi întoarse spre Aleea căpitanilor. Iată însă că limuzina neagră, pe care o urmărea, luă viteză și reporterul o pierdu din vedere.

— S-o ia dracu! hotărî Jim. Ce să fac, am să compun și eu o povestioară cu întîlniri înduioșătoare. Și plecă acasă.

Jim era oarecum deziluzionat: de la acești eliberați s-ar fi așteptat la ceva mai mult. O simplă schițare a întîmpinării la aerodrom nu-l mulțumea. Știri senzaționale — iată ce cere ziarul lui. Dar el se pricepea să găsească în orice fapt, cît de neînsemnat, ceva care influențează asupra imaginației. Uneori o reticență sau o aluzie, alteori o glumă... Cititorii atunci încep să se gîndească, fantezia lor începe să lucreze, și asta rămîne legat de numele lui. Așa reușește el să-și păstreze popularitatea și onorariile.

Oare ce s-ar putea scoate din această afacere? Desigur, dacă s-ar apuca să dezvăluie realitatea și dacă ziarul lui ar fi de acord să publice toate acestea, ar avea el ce să povestească: de *exemplu substratul sinuciderii bătrînului marabu*, toate potlogăriile afaceriștilor de bursă și cîte altele. Ar fi într-adevăr o știre senzațională. Dar ziarul lui n-are nevoie de astfel de știri, și dacă n-are nevoie ziarul, de ce să scrie? Dar cîteva aluzii care să facă articolul mai tare, asta nu strică.

În primul rînd, de ce noii veniți n-au fost întîmpinați de rudele lor? În al doilea rînd, de ce i s-a dat fiecăruia cîte un cottage? Doar între cei sosiți există desigur unii care au familie. De ce nu i-a lăsat să meargă direct la familiile lor?

Pînă ajunse acasă, Jim știa ce trebuie să scrie.

Articolul avu mare succes. Într-adevăr, era greu de înțeles de ce proaspăt înființata „Societate" s-a purtat cu atîta ardoare, dar în același timp atît de ciudat, cu cei eliberați... Articolul îi plăcu îndeosebi lui Mengs-senior. El distrăgea atenția cititorilor de la Orașul Subteran. În aceeași seară Pratt primi un cec anonim ca supliment la onorariul lui obișnuit.

Totuși, ziua începută sub auspicii atît de îmbucurătoare pentru Mengs-senior se întunecă pînă la urmă. Seara nu-i fu dat să și-o petreacă acasă în liniște.

Înainte de masă, Claudia îi bătu în ușă.

— Dragul meu, șeful poliției din oraș se interesează dacă ești acasă. Te așteaptă la telefon și spune că este vorba de ceva foarte important.

Domnul Mengs-senior ridică receptorul. Șeful poliției îi comunica slugarnic că în Piața Bursei a fost arestat un tînăr care a tras cu un pistol automat asupra vitrinelor bursei și buletinelor de neon, și chiar asupra reclamei luminoase care anunța marele film „Spelunca comuniștilor".

Domnul Mengs îl întrerupse pe polițist.

— *Și de ce îmi spui mie toate astea?*

Polițistul se codi puțin înainte de a-i răspunde.

— Vedeți... tînărul s-a dovedit a fi James Mengs.

— Unde se află acum?

— Deocamdată în biroul meu. V-aș ruga însă...

— *Bine, sosim imediat.*

Domnul Mengs-senior trînti nervos receptorul pe furcă.

El nu se miră deloc văzînd că soția lui, Claudia, îl

așteaptă în vestibul, gata îmbrăcată. Tolăniți pe pernele mari de piele ale automobilului, Mengs își aprinse una din țigările preferate și fumul ei albăstrui rămînea diafan în urma mașinii, lăsind pe stradă o aromă persistentă.

— Cineva din orchestră a cîntat fals, îi spuse el soției. Legănatul mașinii care gonea pe străzile Ivertonului nu-l împiedică să simtă cum, la aceste cuvinte, tovarășa lui de viață începu toată să tremure. Nu, nu, dragă Claudia, nu m-am exprimat eu bine. Orchestra a executat perfect, numai dirijorul poartă vina falsetului. Și dirijorul sînt eu ! cu un gest teatral, el își plesni o palmă peste frunte. Cum n-am știut eu să țin cont de un fleac ca ăsta ! Am prevăzut totul pînă la ultimul detaliu. La acest lucru însă nu m-am gîndit. Și doar știam în ce stare se află băiatul... cît e de surescitat și de iritabil... De ce nu l-am împiedicat ?

— Nu, dragul meu, eu sînt vinovată, repeta într-una Claudia. Ce, n-aveam destule lichioruri și coniacuri ? Băiatul este doar moale cum e ceara. Cînd e băut, poți să faci ce vrei cu el... Iartă-mă, Josua. Numai eu sînt de vină...

Mengs scoase din gură două dîre de fum albăstrui :

— Fleacuri ! Nu-i nimic. Cîteva clipe neplăcute, și atît !

Șeful poliției îi aștepta în fața porții. Asta nu-i plăcu lui Mengs-senior. Slugărnicia șefului dovedea totuși că poliției îi sînt prea bine cunoscute rolul și importanța domnului Mengs.

— Doriți să vă conduc la el ? întrebă șeful pe cînd se aflau în lift.

— Aș dori mai întîi să-l văd pe acest om, fără ca el să mă vadă.

— E ușor de aranjat.

Șeful poliției îl conduse pe domnul Mengs-senior într-o cămăruță, unde zgomotul pașilor era înăbușit de un covor moale.

— Se află alături. Asta-i camera de studii psihologice. De aici nu se aude nimic, șopti cu oarecare mîndrie polițistul.

El deschise o ferestruică în perete, prevăzută cu o lentilă care nu îngăduia să se vadă și de dincolo, și-l invită pe domnul Mengs-senior să se uite.

O singură privire îi fu de ajuns ca să se convingă cine-i tînărul care șade dincolo nemișcat într-un fotoliu, cu miinile prinse în cătușe. Cu o expresie indiferentă pe față, domnul Mengs se întoarse spre soția lui :

— Claudia dragă, așteaptă-mă în mașină. Pe tine desigur nu te poate interesa convorbirea noastră searbădă de afaceri.

Doamna Mengs ieși afară.

— Nu se aude dincolo ? Domnul Mengs arătă cu capul spre perete.

— Nici un cuvînt !

Amîndoi luară loc pe un divan. Mengs-senior își aprinse o nouă țigară.

— Cu ani în urmă am fost președintele „Societății pentru sprijinirea poliției și a ordinei publice". După cîte știu, această societate nu a fost dizolvată. Astfel că și astăzi mai sînt președintele acestei societăți căzute în stare de letargie. Adineauri am avut ocazia să mă conving cît de bine ar fi prins această instituție folositoare, dacă n-ar fi fost bătrînețea, poate și lenea, care

m-a silit să renunț la orice activitate. Eu singur, bineînțeles, nu mai pot să recîștig timpul pierdut. Dar sînt convins că se vor găsi oameni mai energici. În orice caz, permiteți-mi să-mi dau obolul. Mengs scoase din buzunar un carnet de cecuri. Deocamdată cred că o sută de mii vor ajunge. La dispoziția dumneavoastră personală. Un ajutor pe măsura puterilor mele, și un omagiu adus poliției. Cu mîna stîngă șeful luă cecul, iar dreapta o duse la inimă.

— Sînt sigur, domnule Mengs, că acest derbedeu care se află în biroul meu nu poate fi în nici un caz fiul dumneavoastră...

— Se înțelege de la sine..., zîmbi mister Mengs. Nici o asemănare.

— În acest caz, n-ați dori să-i predați fiului dumneavoastră acest act de identitate găsit sau, poate, furat de cel arestat?

Fără să se uite, Mengs băgă în buzunar carnetul frumos legat în piele.

— Mai este ceva?

— Asta-i totul! răspunse șeful ducînd mîna la cozoroc.

— Gîndește-te bine! rosti surd Mengs-senior uitîndu-se fix la el. Să nu avem pe urmă discuții. Mie nu-mi place să mai fiu deranjat cu o chestiune pe care o consider definitiv lichidată. Trebuie să-ți notezi acest lucru. Fața lui părea turnată din fontă. Și încă ceva, el completă un al doilea cec și i-l întinse șefului poliției, ai aici cincizeci de mii de dolari. Internează-l, te rog, pe acest nenorocit într-o clinică din cele mai bune, unde va fi complet izolat, împotriva oricăror indiscreți. Nu-i face bine să vadă alte persoane în afară de medicul curant și de infirmieră.

— Da, are nevoie de o îngrijire medicală! răspunse șeful, ducînd din nou două degete la cozoroc.

Doamna Mengs aștepta în mașină. Era extrem de palidă.

— Nu cumva ai un acces de malarie? întrebă soțul.

— O, nu, nu. Sînt complet sănătoasă! șopti îngrozită Claudia. Nu te îngriji, dragul meu. Îmi trece.

— Nu era James, spuse tăios domnul Mengs și nu mai rosti nici un cuvînt.

Iată-l din nou în biroul lui: un om bătrîn, singuratic, de care nimeni nu mai are nevoie. Lumea îl lingușește, ce-i drept, dar numai pentru sacul de bani pe care șade. Fie și așa...

Domnul Mengs se uită cu atenție la fotografia de pe legitimația pe care i-o înmînase șeful poliției. O șuviță de păr căzută pe frunte (așa avea și Mengs-senior în tinerețea lui, înainte de a-i apărea chelia), un nas drept și energic... dar și o *bărbie lipsită de voință ca a Claudiei.*

Cu toată căldura lunii iulie, în cămin ardea focul: domnului Mengs nu-i place umezeala. Mult timp, legitimația lui James nu voi să se aprindă. Pînă la urmă însă coperta luă foc, desfăcîndu-se singură. Bătrînul văzu pentru ultima oară trăsăturile atît de cunoscute. Și iată că totul se prefăcu în cenușă.

Domnul Mengs-senior se îndreptă cu hotărîre spre casa de bani. Broasca trosni. Mengs scoase o agendă minusculă. În ea își ținea el toată contabilitatea. Mengs se așeză la masă, deschise agenda și notă în partea stîngă la „Venituri":

Operația „Gheața de aur"	. .	21.500.000

Iar la dreapta, la „Cheltuieli" scrise :

Ziua nașterii	. . . .	50.000
Întîmpinarea imbecililor din Orașul Subteran	. . . .	500.000
Pentru James	. . . .	150.000
Lui Pratt	. . . .	100
	Total. . .	700.100

„DNIEPR" SE ÎNTOARCE ÎN U.R.S.S.

Populația coloniilor de muncitori de pe malul răsăritean al insulei Severnaia Zemlia organiză un mare bal în onoarea echipajului vasului „Dniepr". Clădirea cu etaj a clubului marinarilor strălucea de lumină. Fanfara cînta. Tinerii dansau. Din foaier se auzeau acordurile vesele ale unui acordeon : acolo se amuzau copiii în societatea ursulețului alb și pufos. Supercarga Valea Stah, aducîndu-și aminte de tinerețe, venise între copii cu acordeonul și cu „ursulețul" ei poznaș, care, încîntat de atenția ce i se arăta, făcea tot felul de ghidușii.

— Poftiți, tovarăși ! Toată lumea la adunare ! strigă cineva.

Toți se grăbiră să intre în sala mare. Valea abia putu să scape de copii — aceștia nu-i dădură drumul pînă nu-și lăsă ursulețul și pînă nu le făgădui că după ședință se va întoarce înapoi.

Reprezentanții minerilor mulțumiră echipajului de pe „Dniepr" pentru proviziile, utilajul și mașinile aduse la timp. Președintele comitetului vasului, Vasilii Bogatîriov, povesti tuturor despre noul aparat de zbor „Svietoliot", minunata mașină care, în momente grele, îi venise lui „Dniepr" în ajutor, croindu-i drum printre gheturi aproape pînă la coloniile muncitorești. În sală, timp îndelungat, răsunară ovațiile în cinstea savanților și tehnicienilor sovietici.

În acel moment apăru în sală un matroz de pe spărgătorul de gheață. El se îndreptă in grabă spre scenă și-i întinse căpitanului Lunatov un plic. Toate privirile urmăreau plicul. După ce-l deschise și-l citi, căpitanul se adresă celor prezenți :

— Tovarăși ! Am primit ordin să mă îndrept de urgență *spre nord-vest. Mii de oameni se află pe gheața unei insule,* într-o situație critică. Mîine dimineață, cel mai tîrziu, trebuie să fim plecați. Acum vă puteți da seama, ce importanță enormă reprezintă fiecare om, fiecare minut.

Toți se oferiră să plece direct de la festivitate în port, să ajute la încărcarea cărbunilor.

Pe străzile largi ca niște piețe și pe piețele care arătau ca niște locuri virane, începură să lunece luminile automobilelor. Din toate părțile soseau macarale uriașe asemănătoare unor mastodonți. „Dniepr" dădu glas sirenei, se apropie de chei și deschise buncărele.

Valea își îmbrăcă scurta vătuită de-a dreptul peste rochia de bal și trecu la locul ei de muncă :

— Vira ! Ține așa ! Încă puțin !

Începură să scîrțîie cablurile, să huruie motoarele scripeților, să se mișie brațele macaralelor.

Pînă la orele şapte dimineaţa fură încărcate cinci mii trei sute tone de cărbune — cantitatea maximă pe care puteau s-o primească buncărele. Pe chei apăru fanfara — tinerii care pînă mai adineauri luau parte la încărcare lăsară lopeţile jos şi puseră mîna pe instrumente.

„Dniepr" părăsi cheiul, sirena sună în semn de salut şi porni spre gura golfului. În urma lui, se auzeau sunetele orchestrei şi strigătele de bun rămas ale prietenilor de pe chei.

Pînă la apa liberă de gheţuri, „Dniepr" merse pe drumul croit la sosire, care încă nu se acoperise de o gheaţă prea groasă. Greutăţile îl aşteptau mai la nord, în locurile cu gheţuri compacte. Spre mirarea echipajului, însă, şi acolo găsi un drum larg, prin care puteau să treacă fără să micşoreze viteza.

Căpitanul Lunatov îşi dădu seama cine le deschisese calea şi îi expedie lui Solnţev o telegramă: „Mulţumesc pentru drumul pregătit. Peste trei zile vom fi la destinaţie".

A treia zi, în faţa lui „Dniepr" apărură contururile unei insule necunoscute. Ca un perete uriaş se ridicau gheţurile seculare, iar în gurile fiordurilor înotau aisberguri de curînd formate. Munţi uriaşi de gheaţă veneau în întîmpinarea lui „Dniepr".

După două ore matrozul de veghe anunţă:

— Lumini la provă!

De pe puntea de comandă se vedeau clar mii de siluete întunecate, care se agitau în jurul focurilor de pe mal. Lunatov dădu ordin ca sirena să fluiere în semn de salut. Auzind sirena, oamenii se repeziră pe gheaţa marină. „Dniepr" se opri la marginea ei.

Cel dintîi se urcă pe covertă Harry Gould şi se grăbi să ajungă pe punte ca să aranjeze cu căpitanul ordinea îmbarcării oamenilor. În cabina căpitanului întîlni doi inşi în halate şi cu tichii albe ca zăpada. Erau medicul Cuzma Cuzmici Nepokornîi şi bucătarul Pavel Ignatievici Proţenko. Amîndoi veniseră să raporteze că totul e gata pentru primirea pasagerilor: primul pregătise infirmeria, iar al doilea o masă gustoasă pentru cei eliberaţi. În cîteva cuvinte îi povestiră lui Harry despre succesele lor, iar el le făgădui că primele clipe libere le va petrece alături de ei.

Pe toate opt scările lăsate pînă la gheaţă, oamenii începură să urce pe vapor. Erau înregistraţi, apoi deparazitaţi, treceau la examenul medical şi la urmă căpătau o masă substanţială.

Harry nu se aştepta ca un vas ca „Dniepr" să poată primi atît de uşor şi repede miile de pasageri.

Apoi trimiseră radiograme către toate guvernele ţărilor care aveau cetăţeni printre eliberaţi. Comunicară de asemenea şi despre oamenii capturaţi de piraţi după terminarea războiului.

Lunatov comunică ultimele coordonate unde a fost văzut „Mafusail" şi preveni toate vasele ce circulau în mările Arcticei că acest vapor se foloseşte de semnalul „S.O.S.", pentru a ataca pirateşte vasele care vin în ajutorul lui.

Şi încă o dată, peste pustietatea de gheaţă, răsună glasul gros al sirenei — „Dniepr" îşi lua adio de la Insula Nenorocirilor.

Spărgătorul de gheaţă porni cu toată viteza.

Viața de pe vas reintră curînd pe făgașul ei obișnuit. „Dniepr" se îndrepta spre țărmurile dragi, sovietice, spre casă.

Supercarga Valea Stah coborî în cabina ei. Nici n-apucă să se spele, că cineva bătu încet în ușă... — Intră...

Harry se aplecă și intră. Fața lui strălucea de fericire.

— Bună ziua, Valea. Îmi pare nespus de bine că te văd.

— Chiar nespus? zîmbi Valea.

Harry scoase de sub masă ursulețul și-l luă în brațe.

— El ce mai face? Cum o mai duce?

— Destul de bine, dar e tare obraznic. A ros piciorul mesei...

— Vai, vai, vai... Asta nu e bine! spunea Harry mîngîind puiul de urs. Se poate, dragul meu... Mă faci de rîs!

Ursulețul căscă.

Harry tăcu un timp, privind din cînd în cînd spre Valea.

— Valea..., spuse Harry, oftînd adînc.

— Ce bine este făcută lumea...

— Da, foarte bine!

Harry tăcu iarăși un timp și mai îndelungat.

— Îți place Arctica? o întrebă el în cele din urmă.

— Este foarte frumoasă.

Harry respiră adînc și spuse hotărît:

— Eu m-am săturat pînă peste cap de ea, dar sînt fericit...

În acel moment se auzi o sirenă...

— Trece un vapor! strigă Valea și ieși în fugă din cabină.

Harry o urmă grăbit pe covertă. În fața lor se zărea un vas murdar, acoperit de funingine. Probabil că mașinile nu-i funcționau bine. Pe catarg cineva semnaliza cu fanioane...

— Semnalizează! exclamă Valea și citi cu voce tare: „Am rămas fără cărbuni. Sîntem în primejdie. Vă cerem ajutor".

— Asta-i „Matusail"! exclamă Harry.

— Aha, piratul? spuse tărăgănat Valea. Ne cunoaștem noi...

„Dniepr" își văzu de drum.

Nu mai aveau provizii decît pentru trei prînzuri... De aceea, echipajul de la mașini își dădea toată silința. „Dniepr" atinse viteza record de douăzeci și cinci de noduri pe oră... Harry și Valea stăteau la pupă și priveau în depărtare, acolo unde într-o ceață albăstruie se pierdeau contururile munților de gheață.

— Vasăzică ești fericit, Harry? întrebă Valea.

— Da, sînt. Înainte nu aveam prieteni, iar acum am atîția... Solnțev, tatăl și fiul, Ustin Petrovici, căpitanul Lunațov, Nadea, dumneata și atîția alții.

— O să ai și mai mulți, zise Valea.

— Da, rosti cu încredere Harry. Astăzi am și o patrie a mea, o patrie adevărată. Am să caut să fiu ca Raș, ca fiul lui, ca dumneata...

Valea strînse tare, bărbătește, mîna lui Harry.

În urma vasului se întindea drumul înspumat. Soarele purpuriu atîrna jos, deasupra mării.

În față se afla patria!

SFÎRȘIT.

EDGAR ALLAN POE:

O POGORÎRE ÎN MAELSTROM

în romînește de Ion Vinea

Ajunsesem pe creasta celei mai înalte stînci. Cîteva minute, bătrînul păru prea istovit ca să poată vorbi.

— Nu e mult timp, spuse el într-un tîrziu, de cînd aș fi putut și eu să-ți fiu călăuză pe drumul ăsta, întocmai ca și fiul meu cel mai mic. Dar am trecut acum trei ani printr-o încercare cum niciodată n-a mai trecut un muritor sau mai bine zis a fost o întîmplare căreia nimeni nu i-a mai supraviețuit ca s-o povestească; iar cele șase ceasuri de groază cumplită pe care le-am trăit mi-au zdruncinat și sufletul, și trupul. Mă crezi foarte bătrîn, dar nu sînt chiar așa. A fost de ajuns o singură zi — și chiar mai puțin — ca părul ăsta din negru ca tăciunele să albească de tot, să-mi slăbească mădularele și să mi se încordeze așa de tare nervii încît tremur la cea mai mică sforțare și mă tem și de umbra mea. Știi dumneata că aproape nici nu mă pot uita în jos de pe stînca asta mică fără să-mi vină amețeală?

„Stînca asta mică", pe marginea căreia se tolănise în neștire, astfel că partea cea mai grea a trupului îi atîrna în afară și numai sprijinindu-și cotul de muchea ei alunecoasă se ținea să nu cadă, „stînca asta mică" se înălța, ca un povîrniș nestăvilit și abrupt de cremene întunecată și lucioasă, cam cu o mie cinci sute, o mie șase sute de picioare deasupra sumedeniei de stînci de sub noi. În ruptul capului n-aș fi îndrăznit să mă apropii la cîțiva pași de marginea ei. Ca să spun drept eram atît de tulburat de poziția primejdioasă a însoțitorului meu, încît căzui jos, cît eram de lung, mă agățai de tufișurile din jurul meu și nici nu mai îndrăznii să-mi ridic ochii la cer, străduindu-mă zadarnic să alung din mine gîndul că înseși temeliile muntelui erau primejduite de furia vînturilor. Mi-a trebuit multă vreme pînă să-mi adun mințile și să-mi strunesc curajul ca să mă ridic să privesc în depărtare.

— Trebuie să te stăpînești, îmi spuse călăuza; fiindcă eu te-am adus aici ca să poți vedea cît mai bine locurile unde s-a petrecut întîmplarea de care ți-am vorbit și ca să-ți istorisesc toată pățania chiar aici, la fața locului.

Ne aflăm acum, urmă el în felul lui tipicar și care-l deosebea de altă lume, ne aflăm acum chiar pe coasta Norvegiei, la al 68-lea grad de latitudine, în marea provincie a Nordlandului și în groaznicul ținut Lofoten. Muntele pe a cărui culme

ne aflăm este înnoratul Helseggen. Acum, ridică-te puțin, ține-te de iarbă, dacă îți vine amețeală — așa! — și uită-te la mine, dincolo de cingătoarea de aburi de sub noi.

Mă uitai în jos, amețit, și descoperii o vastă întindere de ocean, ale cărui ape de cerneală m-au dus numaidecît cu gîndul la acea „Mare Tenebrarum", descrisă de geograful Nubian. Mintea omului nu-și poate închipui o priveliște mai jalnică și mai pustie. În stînga și în dreapta, cît cuprindeai cu ochii, se întindea, ca niște metereze ale lumii, un negru șir de groaznice și înclinate stînci, a căror înfățișare părea și mai cernită în iureșul talazurilor, ce-și năpusteau asupra lor, pînă sus, creastele albe și fantomatice, în urlete și gemete de veci. Chiar în fața promontoriului pe al cărui pisc ne aflam și la o depărtare de cinci-șase mile în larg, se vedea o mică insulă pustie sau, mai bine zis, i se putea ghici așezarea după clocotul sălbatic al valurilor care o acopereau. Cam la două mile mai aproape de coastă, se înălța o altă insulă mai mică, cumplit de stearpă și de prăpăstioasă și înconjurată, din loc în loc, de grămezi de stînci întunecate.

Înfățișarea oceanului, pe toată întinderea cuprinsă între insula cea mai depărtată și țărm, avea ceva cu totul neobișnuit. Cu toate că dinspre coastă venea acum o suflare atît de năprasnică, încît un bric ce naviga în larg, cu terțarole dublate se afunda necontenit și dispărea pe de-a-ntregul, această hulă nu era dintre cele obișnuite, ci, mai degrabă, un zbucium al apelor pe loc, zbucium aprig și scurt, atît în bătaia vîntului cît *și împotriva lui. Prea* puțină *spumă* — afară numai de aceea din apropierea nemijlocită a stîncilor.

— Insula aceea mai depărtată, urmă bătrînul, norvegienii o numesc Vurrgh. Cea de la jumătatea drumului este Moskoe. Cea cu o milă mai spre nord este Ambaaren. Mai încolo sînt Islesen, Hotholm, Keildhelm, Suarven și cu Buckholm. Iar mai departe, între Moskoe și Vurrgh, sînt Otterholm, Flimen, Sandflesen și Stockholm. Astea sînt numele adevărate ale ăstor locuri. De ce-o fi fost însă nevoie să le boteze pe fiecare, asta n-o putem înțelege nici eu, nici dumneata. Auzi ceva? Vezi cum se schimbă apa?

Eram cam de zece minute pe vîrful muntelui Helseggen, pe care ne urcasem pornind dinăuntru, dinspre Lofoten, astfel că nici n-am putut să zărim marea pînă ce nu ni s-a ivit deodată în fața ochilor, cînd am ajuns pe culme. Pe cînd vorbea bătrînul, am deslușit un zgomot mare ce creștea treptat, asemenea mugetului unor cirezi nesfîrșite de bivoli pe o cîmpie din America, și în aceeași clipă mi-am dat seama că ceea ce numesc marinarii „clocotul oceanului" se prefăcea repede într-un curent care se îndrepta către est. În timp ce mă uitam, puhoiul ajunse să aibă o iuțeală înspăimîntătoare. Cu fiece clipă i se ințețea și repeziciunea, și năprasnica lui năpustire. În cinci minute, toată marea pînă la Vurrgh a fost biciuită cu o furie nestăpînită, dar urletul cel mai grozav domnea mai ales între Moskoe și coastă. Aici vasta matcă a valurilor era brăzdată și tivită de mii de curenți potrivnici, izbucnea deodată în zvîrcoliri turbate gîfîind, clocotind, șuierînd și rotindu-se în nenumărate și uriașe vîrtejuri, care toate se învolburau și se năpusteau spre răsărit cu o

repeziciune pe care apele n-o mai ating în căderile lor nestăvilite.

După cîteva clipe, priveliștea se schimbă cu desăvîrșire. Fața mării se netezi, și vîltorile pieriră rînd pe rînd, în timp ce se iveau trîmbe lungi de spumă acolo unde nu au fost văzute deloc mai înainte. În cele din urmă, aceste trîmbe de spumă, ce se întindeau pînă departe și se contopeau între ele, luară și ele mișcarea rotitoare a vîrtejurilor care se îmblînziseră și păru că din miezul lor ia naștere o altă vîltoare, mai vastă. Deodată, pe neașteptate, ea luă neîndoielnic și vădit ființă, lărgindu-se într-un cerc de mai *mult de o milă în diametru*. Marginea vîrtejului era tivită cu un brîu lat de spumă sclipitoare, dar din ea nici o părticică nu aluneca în gura groaznicei pîlnii; pe dinăuntrul ei, atît cît puteai măsura cu ochii, era un perete de apă neted, lucios și negru ca smoala, înclinat față de orizont cu un unghi de vreo patruzeci și cinci de grade și care se învîrtea jur împrejur nebunește, cu o mișcare piezișă și sfîrîitoare, trimițînd în văzduh un glas înfiorător — și răcnet, și urlet totodată —, așa cum n-a înălțat niciodată către cer măreața cascadă a Niagarei în zbuciumul prăbușirii ei.

Muntele se cutremura pînă în temelii, iar stînca se zguduia. M-am aruncat cu fața în jos și, din cale afară de tulburat, m-am agățat de iarba măruntă.

— Asta nu poate fi, spusei într-un tîrziu bătrînului, asta nu poate *fi altceva decît vîrtejul cel mare al Maelstromului.*

— Așa i se zice cîteodată, rosti el. Noi, norvegienii, îl numim Moskoestrom, de la insula Moskoe, care e la jumătatea drumului.

Obișnuitele descrieri ale acestui vîrtej nu mă pregătiseră defel pentru cele ce vedeam acum. Aceea a lui Ionas Ramus, care pare a fi cea mai amănunțită, nu poate da nici cea mai mică idee fie despre măreția priveliștii, fie despre grozăvia ei sau despre sentimentul sălbatic și îmbătător de **noutate**, de care e copleșit orice privitor. Nu-mi dau seama din ce loc l-a văzut scriitorul de care e vorba și nici la ce oră, dar n-a putut să fie nici pe furtună, nici de pe vîrful Muntelui Helseggen. Sînt totuși unele pasaje în descrierea lui care pot fi citate pentru amănuntele lor, deși redau nespus de searbăd impresia făcută de priveliștea aceasta.

„Între Lofoten și Moskoe — spunea el —, adîncimea apei e între treizeci și șase și patruzeci de brațe, dar de partea cealaltă, spre Ver (Vurrgh), adîncimea ei scade, astfel că nu îngăduie trecerea unei corăbii fără s-o pună în primejdie de a fi izbită de stînci — lucru ce se întîmplă chiar și pe vremea cea mai liniștită. Cînd vine fluxul, curentul se năpustește spre țărm, între Lofoten și Moskoe, cu o iuțeală năprasnică, iar urletul revărsării sale vijelioase în mare de abia dacă e atins de cele mai puternice și mai groaznice căderi de apă. Zgomotul se aude la depărtare de mai multe leghe, și vîrtejurile sau pîlniile sînt atît de largi și de adînci, încît dacă o navă intră în raza lui, este, fără doar și poate, înghițită și tîrîtă în adînc, acolo fiind sfărîmată de stînci; iar cînd apa se liniștește, rămășițele sînt aduse la suprafață. Dar aceste răstimpuri de calm sînt numai pe vreme bună, între flux și reflux, și, după mai puțin de un sfert de

oră, reîncepe treptat toată frămîntarea. Cînd curentul e mai puternic și cînd furia lui e sporită de furtună, e primejdios să te apropii de el la mai puțin de o milă norvegiană. Bărci, iahturi și corăbii au fost tîrîte de el, fiindcă nu s-au ferit înainte de a ajunge în bătaia lui. Se mai întîmplă adesea ca balenele să se apropie prea mult de curent și să fie covîrșite de forța lui; atunci e cu neputință de închipuit răcnetele și mugetele lor în lupta fără nădejde de a se elibera. Un urs, odată, încercînd să treacă înot de la Lofoten la Moskoe, a fost înhățat de curent și dus la fund. Mormăitul lui înfiorător se putea auzi de pe coastă. Trunchiuri groase de brazi și de pini, după ce au fost înghițite de curent, ies iar la suprafață sfărîmate și sfîșiate în așa fel de parcă le-ar fi crescut țepi. Aceasta dovedește cu prisosință că fundul e făcut din stînci ascuțite, printre care s-au rostogolit încoace și încolo. Curentul acesta ține de fluxul și refluxul mării, ale cărei ape cresc neschimbat din șase în șase ceasuri. În 1645, într-o duminică înainte de lăsatul secului, dis-de-dimineață a bîntuit cu atîta vuiet și mînie încît pînă și pietrele caselor de pe coastă s-au prăbușit la pămînt".

Cît despre adîncimea apei, nu văd cum ar fi putut să fie măsurată în apropierea nemijlocită a vîrtejului. Desigur că cele „patruzeci de brațe" se referă numai la partea canalului vecină cu țărmul înspre Moskoe sau înspre Lofoten. Adîncimea în centrul lui Moskoestrom trebuie să fie cu mult mai mare; și privirea piezișă pe care o poți arunca de pe cel mai înalt pisc al Muntelui Helseggen în hăul vîrtejului e cea mai bună dovadă a acestui fapt. Uitîndu-mă în jos de pe acest promontoriu, spre puhoaiele urlătoare ale iadului, nu puteam să nu zîmbesc de nevinovăția cu care povestește prea-cinstitul Ionas Ramus istorioarele lui cu urși și balene ca un lucru de necrezut, cînd mie de fapt mi se părea de la sine înțeles că ajungînd în puterea acestui sorb ucigător, cea mai mare navă de război din cîte au fost vreodată, nu i-ar putea ține piept nici cît un fulg în furtună și ar pieri cu totul într-o clipită.

Unele încercări de a explica fenomenul care mi se păruseră la citire mai vrednice de crezare — după cît îmi amintesc — luau acum o înfățișare cu totul deosebită și care nu mă mai mulțumea. Ideea îndeobște recunoscută e că vîrtejul acesta împreună cu alte trei mai mici dintre Insulele Ferroe „nu au altă pricină decît mișcarea valurilor, care se înalță și recad, la vremea fluxului și a refluxului, ciocnindu-se de un rînd de stînci și brizanți. Apele astfel stăvilite se reped ca o cataractă; și cu cît se ridică mai sus mareea, cu atît mai adîncă îi este căderea; și urmarea firească este un sorb sau un vîrtej a cărui neasemuită putere de absorbire e îndeajuns de bine cunoscută din alte experiențe mai mărunte". Acestea sînt cuvintele cuprinse în „Encyclopaedia Britannica". Kircher și alții își închipuie că în centrul canalului Maelstromului se găsește un abis care răzbate prin tot globul și are ieșire într-un alt loc foarte îndepărtat — care s-a spus odată că ar fi cu siguranță Golful Botnic. Părerea aceasta destul de naivă a fost singura cu care s-a împăcat închipuirea mea în timp ce priveam; cînd i-am vorbit de ea călăuzei mele, am fost oarecum uimit să-l aud spunîndu-mi că el totuși nu o împărtășește, cu toate că, îndeobște, ea e recunos-

cută de norvegieni. Cît despre ideea de mai sus, îmi mărturisi că nu e în stare să o înțeleagă, și eu am fost cu totul de părerea lui fiindcă, oricît ar fi de convingătoare pe hîrtie, pare ceva de neînțeles sau chiar absurd cînd e rostită printre tunetele abisului.

— Acum, că te-ai uitat bine la vîrtej, îmi spuse bătrînul, dacă o iei de-a bușilea pe după o stîncă și-ți găsești un loc ferit de vînt și de zgomotul valurilor, am să-ți istorisesc o întîmplare care o să te încredințeze că știu și eu ceva despre Moskoestrom.

M-am așezat așa cum dorea, iar el a început:

— Acum cîtva timp, aveam dimpreună cu alți doi frați ai mei un barcaz de vreo șaptezeci de tone, echipat ca o goeletă, cu care ne duceam de obicei să pescuim printre insule, dincolo de Moskoe, în apropiere de Vurrgh. Se pescuiește foarte bine printre vîltori, numai să ai destulă îndrăzneală să le înfrunți la momentul potrivit; dintre toți pescarii de pe coasta Lofotenului, noi trei eram singurii care ne făceam mereu de lucru ieșind în larg la insule, așa precum ți-am spus. Grindurile de pescuit obișnuite sînt cu mult mai jos, înspre sud. Acolo poți să prinzi peștele la orice oră și fără prea mare primejdie, și de asta părțile acelea sînt mai căutate. Totuși aici, printre stînci, sînt anume locuri care dau pește din felurile cele mai alese și mult mai din belșug; așa că noi prindeam într-o singură zi atît cît alții, mai sfielnici în meserie, n-ar fi putut aduna nici într-o săptămînă. De fapt era un fel de socoteală nebunească, în care ne puneam viața în primejdie, în loc să muncim, și în care curajul ținea loc de capital.

Ne adăposteam barcazul într-un golfuleț la vreo cinci mile mai sus de aici și, pe vreme bună, foloseam de obicei cele cincisprezece minute de acalmie dintre flux și reflux ca să ne avîntăm în canalul cel mare al curentului, departe de vîrtej și apoi să lăsăm ancora undeva, pe aproape de Otterholm sau Sandflesen, unde vîltorile nu sînt atît de năprasnice ca în alte părți. Rămîneam aici îndeobște pînă se liniștea iarăși apele, cînd ridicam ancora și porneam spre casă. Nu ieșeam în mare pentru isprava asta decît cu vînt potrivit din coastă și la plecare, și la sosire — un vînt de care să fim siguri că nu cade înainte de întoarcerea noastră — și rareori dădeam greș în această privință. Numai de două ori în șase ani am fost siliți să stăm toată noaptea la ancoră, din pricina unui calm plat, care e într-adevăr un lucru rar pe meleagurile acestea, și odată am fost nevoiți să stăm prin grinduri muritori de foame, aproape o săptămînă întreagă, din pricina vîntului care a început să bată puțin după ce am ajuns acolo și care a răscolit canalul atît de rău, că nu ne-am mai putut gîndi să-l trecem. În acea împrejurare, vîltorile ne năpusteau, rotindu-ne atît de năprasnic, încît, în cele din urmă, ni s-a stricat și ancora și a trebuit s-o virăm, și orice am fi făcut, am fi fost tîrîți în larg dacă nu se întîmpla să fim împinși într-unul din nenumărații curenți, care azi sînt și mîine nu-s, și care ne-a abătut spre Flimen, la adăpost de vînt, unde, din fericire, am putut să ancorăm.

Nu-ți mai spun nici a zecea parte din greutățile pe care

le-am îndurat pe „grinduri" — e un loc rău, în care, chiar și pe vreme bună nu trebuie să te bagi, dar totdeauna găseam un mijloc ca să fugim de gheara Maelstromului fără să pățim nimic, cu toate că am fost uneori cu sufletul la gură cînd s-a intîmplat să fim cu un minut prea devreme sau prea tîrziu față de acalmia dintre flux și reflux. Uneori vîntul nu era așa de puternic cum ni se păruse nouă la plecare, și atunci mergeam mai încet decît am fi dorit, și curentul nu ne lăsa să ne cîrmim barca. Fratele meu cel mare avea un fecior de optsprezece ani. Aveam și eu doi băieți zdraveni. Ne-ar fi prins bine în astfel de împrejurări — fie la rame, fie mai apoi la pescuit —, dar oricum, cu toate că noi înfruntam primejdia, nu ne lăsa inima să-i expunem și pe cei tineri, fiindcă la urma urmei, e lucru știut, era primejdie de moarte — iată adevărul.

Peste cîteva zile se împlinesc trei ani de cînd s-au intîmplat cele ce-ți povestesc. Era în a zecea zi a lunii iulie 18..., — zi pe care oamenii de prin partea locului n-au s-o uite niciodată, fiindcă atunci a bîntuit cea mai groaznică furtună care ne-a venit din cer vreodată. Și totuși, toată dimineața și chiar pînă tîrziu după-amiază, adiase un vînticel ușor și potrivit dinspre sud-vest; soarele strălucea cu tot dinadinsul, astfel că nici cel mai bătrîn marinar dintre noi nu ar fi putut prevedea cele ce aveau să urmeze.

Noi trei, adică cei doi frați ai mei și cu mine, am trecut printre insule pe la orele două după-amiază și în curînd ne-am umplut barcazul cu pește de soiul cel mai bun, care, ne-am dat cu toții seama, era în acea zi mai din belșug ca niciodată. După ceasul meu era tocmai șapte cînd am ridicat ancora și am luat-o spre casă, în așa fel ca să trecem partea cea mai grea a curentului în vremea acalmiei, care știam că o să fie la opt.

Am pornit cu un vînt bun din tribord, am plutit o bucată de vreme cu mare iuțeală și nici nu ne gîndeam la vreo primejdie, fiindcă, într-adevăr, nu ni se părea că avem de ce să ne temem. Deodată am fost împinși înapoi de o răbufnire de vînt dinspre Helseggen. Era ceva cu totul neobișnuit, ceva ce nu ni se intîmplase niciodată și m-am simțit nițel îngrijorat, fără să prea știu de ce. Am pus barca în vînt, dar n-am putut ține drumul spre vîrtejuri și eram tocmai să propun să ne întoarcem la ancoră, cînd privind înapoi am văzut un nor ciudat arămiu care acoperea tot orizontul și care creștea cu o repeziciune uluitoare.

Intre timp, briza care ne purtase a căzut și ne-am pomenit în calm plat, iar curenții ne împingeau de colo pînă colo. Totuși această stare de lucruri a durat prea puțin, ca să ne dea răgaz să gîndim. În mai puțin de un minut, furtuna se abătu asupra noastră, în mai puțin de două minute, cerul se acoperi în întregime și s-a făcut deodată atît de întuneric că nici nu ne mai vedeam unul pe altul în barcă, printre stropii de spumă care ne loveau.

Nici nu încerc să-ți descriu uraganul care a bîntuit atunci; ar fi o nebunie. Nici cel mai bătrîn lup de mare din toată Norvegia n-a mai trecut prin așa ceva: strînsesem pînzele mai înainte de a ne fi înhățat furtuna. Dar la cea dintîi răbufnire, amîndouă catargele au fost smulse peste bord, de parcă ar fi

fost tăiate, arborele cel mare tîrînd cu el și pe fratele meu mai mic, care, ca să fie mai sigur, se agățase de el.

Acum, barca noastră era ca un fulg, cel mai ușor ce fusese vreodată pe ape. Avea o punte netedă ca în palmă, afară de un mic tambuchiu la pupă și de obicei noi închideam tambuchiul ăsta cînd trebuia să trecem prin Strom, ca o măsură de prevedere împotriva mării în clocot. Dar în împrejurarea de față ne-am fi înecat numaidecît, căci vreme de cîteva clipe am fost scufundați de-a binelea. Nu pot spune cum de a scăpat fratele meu mai mare din prăpădul ăsta, fiindcă nu am avut niciodată prilejul să mă lămuresc. Cît despre mine, de îndată ce dădui drumul arborelui trinchet, mă aruncai lat pe punte cu picioarele sprijinite în parapetul îngust al prorei, cu mîinile încleștate de un tachet de la piciorul trinchetului. Doar un îndemn lăuntric m-a împins să fac asta — și era fără îndoială cel mai bun lucru de făcut — căci eram prea tulburat ca să pot cugeta. După cum am spus, vreme de cîteva clipe, am fost cu totul potopiți, și în tot răstimpul acesta îmi ținui răsuflarea și mă agățai de tachet. Cînd n-am mai putut îndura, m-am ridicat în genunchi, ținîndu-mă zdravăn cu mîinile și mi-am scos afară capul. Chiar în clipa aceea, mica noastră navă s-a scuturat ca un cîine care iese din apă și, în felul acesta, s-a înălțat nițel deasupra valurilor. Tocmai încercam să lupt cu buimăceala, care mă cuprinsese, și să-mi vin în fire, cînd, deodată, simții că mă apucă cineva de braț. Era fratele meu mai mare, și inima îmi tresări de bucurie, fiindcă eram sigur că fusese tîrît peste bord; dar în clipa următoare, bucuria asta se prefăcu în groază, căci își lipi gura de urechea mea și-mi răcni un singur cuvînt: „**Moskoestrom!**".

Nimeni nu va ști niciodată ce-am simțit eu în clipa aceea. M-am cutremurat din creștet pînă-n tălpi, de parcă m-ar fi scuturat cele mai năprasnice friguri. Știam destul de bine ce voia el să spună cu această singură vorbă, știam ce dorea el să mă facă să înțeleg. Vîntul care ne purta acum ne ducea drept înspre vîrtejul Stromului, și nimic nu ne mai putea mîntui.

Îți dai seama că atunci cînd treceam prin canalul Stromului chiar și pe vremea cea mai bună ocoleam vîrtejul pe departe; de altfel trebuia să așteptăm și să fim cu luare aminte să prindem acalmia, dar acum ne repezeam de-a dreptul în prăpastie și încă pe o furtună ca asta! Fără doar și poate — mă gîndeam eu — o să ajungem acolo în vremea acalmiei și mai aveam deci nițică speranță. Dar în clipa următoare, mă blestemam că pot fi atît de nesocotit încît să mai trag nădejde. Știam prea bine că eram pierduți, chiar de am fi fost pe o navă cu nouăzeci de tunuri.

Între timp, furia dintîi a furtunii se potolise sau poate că nu o mai simțeam, fugind în fața ei, dar orișicum, apele, care la început erau stăpînite de vînt și se întindeau netede și spumegînde, se ridicau acum în valuri cît munții de înalte. Și pe cer se întîmplase o schimbare ciudată. Împrejurul nostru, în orișice parte, era negru ca smoala, dar chiar deasupra noastră se ivi deodată un petic rotund de cer senin, atît de senin cum nu mi-a mai fost dat să văd — de un albastru închis și cald, și prin el scînteia luna plină cu o strălucire pe care nu i-o

cunoscusem niciodată. Lumina totul în jurul nostru pînă în cele mai mici amănunte, dar — doamne sfinte! — ce priveliște i-a fost dat să lumineze.

Încercai atunci o dată sau de două ori să vorbesc cu fratele meu, dar zgomotul, fără să înțeleg de ce, crescuse în așa măsură, că n-am putut să-l fac să audă nici un cuvînt, cu toate că răcneam în urechea lui, ridicînd glasul cît mai tare. Clătină atunci din cap palid ca un mort și-și ridică un deget, ca și cum ar fi spus: **„Ascultă!"**. La început nu m-am putut dumiri ce vrea să spună, dar, deodată, îmi fulgeră prin minte un gînd îngrozitor. Scosei ceasul din buzunar. Stătuse. La lumina lunei, mă uitai la cadran și, zvîrlindu-l departe în ocean, am izbucnit în lacrimi. **Se oprise la șapte! Trecuse răstimpul de acalmie, și vîrtejul marelui curent marin se dezlănțuise cu întreaga lui furie.**

Cînd o corabie bine construită, bine echipată și nu prea încărcată se află în largul mării, pe un vînt puternic, valurile totdeauna parcă izbucnesc de dedesubtul ei. E un lucru de neînțeles pentru un om de pe uscat; e ceea ce se numește în termeni marinărești **„a încăleca pe val"**. Încălecasem deci cu multă sprinteneală pe val, dar acum ne-am pomenit cu un talaz uriaș care, luîndu-ne din urmă, ne înălță cu el sus, pînă la cer. N-am crezut niciodată că un val se poate ridica atît de sus. Apoi ne-am pogorît pînă jos lunecînd rotund și dîndu-ne afund, că mi-a venit amețeală și leșin, ca și cum m-aș fi prăbușit în vis de pe vîrful unui munte înalt. Dar pe cînd eram sus, am aruncat o repede ochire împrejur și această singură ochire mi-a fost de ajuns. Într-o clipă îmi dădui seama de poziția noastră, întocmai. Vîrtejul Moskoestrom era drept în față, la un sfert de milă, dar nu semăna cu Moskoestromul de toate zilele, cum nu seamănă vîrtejul pe care-l vezi acum cu bulboanele de la scocul morii. Dacă n-aș fi știut unde ne aflăm și la ce ne putem aștepta, n-aș fi recunoscut cîtuși de puțin locurile. Așa cum se arăta, am închis ochii, fără de voie, îngrozit. Pleoapele mi se lipiră, ca într-un spasm.

N-au trecut mai mult de două minute, cînd, deodată, simții că valurile se potolesc și că sîntem înváluiți în spumă. Corabia a virat pe neașteptate la babord și apoi s-a năpustit în noua direcție ca un fulger. În aceeași clipă, urletul asurzitor al apei s-a pierdut cu totul într-un fel de țipăt ascuțit, un sunet de care ți-ai putea da seama închipuindu-ți supapele cîtorva mii de vapoare care și-ar slobozi aburii toate deodată. Ne găseam atunci în brîul clocotitor de spumă care mărginește totdeauna vîrtejul. Mă gîndeam desigur că minuta următoare o să ne scufunde în abis, înăuntrul căruia nu puteam vedea prea lămurit din pricina uluitoarei iuțeli care ne împingea înainte. Barca nu părea cîtuși de puțin că se scufundă în apă, ci numai că zboară, ca o bășică de aer, la fața vîltorii. La tribord aveam vîrtejul, iar la babord se întindea largul oceanului pe care-l părăsisem. Se înălța între noi și zare ca un zid sbuciumat și înalt.

Ar putea să pară ciudat, dar acum, că eram chiar în gura prăpastiei, eram mai liniștit decît atunci cînd abia ne apropiam

de ea. După ce pierdusem orice nădejde, mă desbărasem aproape cu totul de groaza care mă făcuse neom. Pesemne că desnădejdea îmi încordase nervii.

S-ar putea crede că mă laud, dar ceea ce-ți spun eu e adevărul curat: am prins a cugeta ce minunat ar fi să mori în felul acesta și ce nerozie e din parte-mi să mă gîndesc la ceva atît de mărunt ca viața mea, față de o atît de măreață înfățișare a puterii dumnezeiești. Cred că am roșit de rușine cînd mi-a trecut gîndul acesta prin minte. După un răstimp, am fost stăpînit de cea mai vie curiozitate în ce privește vîrtejul. Simțeam fără doar și poate o dorință să-i cercetez adîncurile, chiar cu prețul jertfei pe care urma s-o fac; și cea mai mare durere era că nu am să fiu niciodată în stare să povestesc vechilor mei tovarăși de pe țărm despre tainele pe care le voi pătrunde. Fără îndoială că era foarte curios ca astfel de închipuiri năzdrăvane să treacă prin capul cuiva care se afla într-o asemenea primejdie — și m-am gîndit adesea că tîrcoalele bărcii în jurul vîltorii mă cam făcuseră să-mi pierd mințile.

Mai era o împrejurare care m-a ajutat să-mi vin în fire, și anume faptul că vîntul încetase să mai bată; și nu ne mai putea ajunge în starea noastră de-acum, fiindcă, așa cum ai văzut și dumneata, brîul de spumă e cu mult mai jos decît *nivelul întregului ocean, și acesta din urmă se ridica deasupra* noastră, ca o creastă de munte uriaș și negru. Dacă n-ai fost niciodată în mare pe o furtună puternică, nu poți să-ți dai seama cît de tare te buimăcește vîntul și împroșcările de spumă. Te orbesc, te asurzesc și te sugrumă, luîndu-ți orice putință de *faptă* și gîndire. Dar scăpasem acum în mare măsură de aceste neajunsuri, așa cum în temniță se îngăduie ucigașilor condamnați la moarte unele mici hatîruri, care le erau oprite cît nu li se rostise încă osînda.

Nu pot să spun de cîte ori ne-am învîrtit în acel brîu de ape. De aproape o oră goneam jur împrejur; mai mult zburînd decît plutind. Pătrundeam din ce în ce mai adînc în inima vîrtejului și mai aproape, tot mai aproape, de groaznicul lui povîrniș, dinăuntru. În răstimpul acesta, nu slăbisem din mîini tachetul. Fratele meu era la pupă, ținîndu-se de un butoiaș de apă gol, care fusese legat zdravăn sub habitaclu. Era singurul lucru de pe punte care nu fusese *măturat peste bord*, cînd furtuna se abătuse asupră-ne prima oară. Cînd ne apropiarăm de marginea puțului, el lăsă butoiul și se îndreptă spre tachet, de pe care, în groaza lui de moarte, se străduia să-mi descleșteze mîinile, acesta nefiind destul de mare ca să poată fi bine înșfăcat de amîndoi. Niciodată n-am simțit o durere mai adîncă decît în clipa cînd l-am văzut că încearcă o asemenea faptă. cu toate că îmi dădeam seama că nu era în toate mințile cînd o săvîrșea; spaima și nu altceva făcuse din el un nebun furios. Nu m-am gîndit totuși să mă iau la întrecere cu el. Știam că e tot una care dintre noi îl apucă, astfel că i-am lăsat lui tachetul și m-am dus la butoiașul de la pupă. Nu mi-a fost prea greu s-ajung acolo, căci barcazul zbura jur împrejur cu destulă tărie și drept pe chilă, împins doar încoace și încolo de uriașele *rotocoale* și bulboane ale vîrtejului.

De abia mă adăpostisem bine în locul meu cel nou, cînd, deodată, ne-am aplecat cumplit la tribord și ne-am năpustit orbește în abis. Am șoptit în grabă o rugăciune către dumnezeu și am crezut că totul s-a sfîrșit. Simțind iureșul amețitor al coborîșului, m-am încleștat dintr-o dată mai tare de butoiaș și am închis ochii. Vreme de cîteva clipe n-am îndrăznit să-i mai deschid, căci așteptam pe dată prăpădul și mă minunam că nu mă aflu încă în luptă de moarte cu apele. Dar clipă după clipă trecea, și eu eram încă în viață. Impresia de cădere încetase, și mișcarea corabiei semăna cu cea de mai înainte din brîul de spume, cu deosebirea că acum eram mai aplecați pe o coastă. Am prins curaj și m-am uitat încă o dată la priveliște.

N-am să uit niciodată fiorii de spaimă, de groază și de admirație ce m-au străbătut cînd am privit în jurul meu. Barca părea că stă agățată printr-o vrajă la jumătatea drumului, pe fața lăuntrică a unei pîlnii de o mărime uriașă și nespus de adîncă, ai cărei pereți cu totul netezi ar fi părut de abanos, de n-ar fi fost iuțeala cumplită cu care se roteau și lumina strălucitoare și groaznică pe care o răsfrîngeau, atunci cînd, din ochiul deschis între nori, — de care ți-am mai spus — razele lunei pline se revărsau într-un șuvoi de aur și de slavă pe muchiile negre, departe, pînă în tainițele de nepătruns ale abisului.

La început am fost mult prea tulburat, ca să-mi pot da seama lămurit de ceva. O izbucnire fără de margini și de o cumplită măreție a fost singurul lucru pe care l-am văzut. Totuși, cînd mi-am venit puțin în fire, mi-am aruncat ochii fără voie în jos. Din pricina felului cum barca noastră atîrna pe suprafața înclinată a vîrtejului puteam privi în partea asta nestingherit. Era dreaptă pe chilă, adică puntea ei făcea un plan paralel cu cel al apei, dar aceasta avea o înclinare de mai mult de patruzeci și cinci de grade, astfel că părea că stăm pe o coastă. Cu toate acestea, nu se putea să nu-mi dau seama că nu mi-era mult mai greu să mă țin și să mă sprijin în această poziție decît dacă ar fi fost vorba de un plan orizontal. Asta se datora, pesemne, vitezei cu care ne învîrteam.

Razele lunei păreau că cercetează pînă și străfundul adîncului abis; nu puteam însă zări nimic deslușit din pricina ceții dese ce învăluia totul și deasupra căreia se desfășura un minunat curcubeu, ca acea punte îngustă și șubredă, despre care spun musulmanii că ar fi singura cale între timp și veșnicie. Ceața sau spuma aceasta se datora fără îndoială înalteior ziduri care se întîlneau la capătul de jos al pîlniei și se izbeau între ele. Dar urletul care din negură se ridica spre ceruri, eu nu mă încumet să-l descriu.

Lunecînd mai întîi de pe brîul de spume în prăpastie, ne-am dus la o mare depărtare pe povîrniș. Dar de-aici înainte, coborîrea noastră nu s-a potrivit cîtuși de puțin cu începutul. Jur împrejur ne învîrteam; dar nu cu o mișcare regulată, ci în salturi și volte amețitoare care ne repezeau uneori doar la vreo sută de yarzi, iar alteori pe aproape toată roata vîrtejului. Cu fiece rotire coboram tot mai mult în abis, coborîre înceată, dar foarte vădită.

Uitîndu-mă mai departe pe nemărginitul deșert al apelor de abanos ce ne purtau, mi-am dat seama că barca noastră nu

era singurul lucru ce căzuse in îmbrățișarea vîrtejului. Deasupra și dedesubtul nostru se vedeau sfărîmături de nave, bucăți mari de cherestea, trunchiuri de copaci și alte lucruri mai mărunte, ca mobile de casă, lăzi sparte, butoaie și bîrne. Ți-am mai povestit despre felul cum spaima mea dintîi se prefăcuse într-o curiozitate nefirească. Ea părea că sporește pe măsură ce mă apropiam mai mult de groaznicul meu sfîrșit. Începui acum să cercetez cu o ciudată luare-aminte nenumăratele lucruri ce pluteau în preajma noastră.

Trebuie să-mi fi ieșit din minți, căci pentru mine era un fel de petrecere să stau și să socotesc cu ce iuțeală se prăvăleau diferitele lucruri în hăul de spumă. Desigur, bradul ăsta — m-am pomenit spunînd deodată — o să facă el cel dintîi groaznicul salt și o să piară! Dar am fost dezamăgit cînd am văzut că sfărîmăturile unei corăbii olandeze i-au luat-o înainte și au ajuns la fund mai devreme. Într-un tîrziu, după ce făcusem mai multe preziceri de acest fel și fusesem mereu dezamăgit, faptul acesta, că socoteala mea a tot dat greș, îmi dădu de gîndit și mă făcu să tremur din tot trupul, în timp ce inima porni din nou să-mi bată cu putere.

Dar nu o spaimă nouă mă tulbura așa, ci zorile unei speranțe și mai răscolitoare. O speranță care răsărea în mine, parte din amintire, parte din observațiile mele din clipa de față. M-am dus cu gîndul la rămășițele plutitoare, atît de felurite, semănate pe toată coasta Lofotenului și care au fost sorbite și apoi respinse departe de Moskoestrom. Mai toate erau sfărîmate într-un chip nemaipomenit, sfîrtecate și zdrobite în așa fel de parcă ar fi fost pline de așchii, dar mi-am adus aminte lămurit că unele dintre ele nu arătau deloc vătămate. Nu-mi puteam da seama de această deosebire decît presupunînd că bucățile sfărîmate erau cele ce fuseseră cu totul sorbite, iar celelalte intraseră în vîrtej într-un răstimp tîrziu al mareei sau pogorîseră, din cine știe ce pricină, atît de încet după ce intraseră, încît n-au apucat să ajungă la fund, înainte de întoarcerea fie a fluxului, fie a refluxului. M-am gîndit că ar fi cu putință ca în această împrejurare ele să fie din nou rostogolite la nivelul oceanului, fără a împărtăși soarta celor ce-au pătruns mai devreme sau au fost înghițite mai repede.

Totodată am mai făcut și trei observații însemnate. Prima a fost că, îndeobște, cu cît un lucru era mai mare cu atît cobora mai repede; cea de-a doua, că între două mase de mărime egală, una sferică și cealaltă de o formă oarecare, viteza la coborîre a celei sferice era mai mare; a treia, că între două mase de volum egal, una cilindrică și cealaltă de o formă oarecare, cilindrul era absorbit cel mai încet. De-atunci, de cînd am scăpat, am stat de mai multe ori de vorbă în privința asta cu un bătrîn dascăl de la noi și de la el am învățat să folosesc cuvintele cilindru și sferă. Mi-a explicat, deși eu am uitat explicația, că ceea ce văzusem eu era, de fapt, urmarea firească a formei epavelor plutitoare. Și mi-a arătat cum se face că un cilindru, rotindu-se într-un vîrtej, se împotrivește mai tare sor-

birii lui și e mai anevoie tras la fund decît alt corp de aceeași mărime, dar de orice altă formă[1].

Un fapt tulburător întărea și mai mult aceste observații și nu-mi dădea pace pînă nu le adeveream, și anume că la fiecare rotire a noastră treceam pe lîngă ceva ce semăna a butoi sau pe lîngă verga sau catartul unei corăbii și că între timp multe dintre aceste lucruri care fuseseră la același nivel cu noi, cînd mi-am aruncat prima oară ochii asupra minunățiilor vîrtejului, erau acum cu mult deasupra noastră și păreau că s-au clintit prea puțin de pe locul lor de la început.

Nu am stat multă vreme la îndoială. Am hotărît să mă leg zdravăn de butoiul pe care-l strîngeam în brațe, să-l desfac de lîngă habitaclu, de care era prins, și să mă arunc împreună cu el în mare. Am atras atenția fratelui meu prin semne, arătînd spre butoaiele care pluteau în apropierea noastră, și am făcut tot ce-mi sta în putință să-l fac să priceapă ce aveam de gînd. În cele din urmă, am crezut că a înțeles ce urmăream, dar, fie că o fi înțeles sau nu, a dat din cap cu deznădejde și n-a vrut să se urnească de la locul lui de lîngă tachet. Mi-era cu neputință să ajung pînă la el; împrejurările nu-mi mai îngăduiau nici un răgaz; și astfel, după o luptă cruntă, cu mine însumi, m-am hotărît să-l las în voia soartei; m-am legat bine de butoi cu ajutorul frînghiilor care-l prinseseră de habitaclu și, fără să mai preget nici o clipă, m-am aruncat cu el în mare.

Urmarea a fost întocmai cum nădăjduisem. Eu însumi fiind acela care-ți istorisesc toate astea, precum vezi, am scăpat cu bine, și pentru că ai și aflat în ce fel s-a înfăptuit scăparea mea și ești așadar în măsură să știi de mai înainte tot ce-aș mai avea să-ți spun, am să închei cît mai degrabă povestirea mea.

Nu trecuse un ceas de cînd părăsisem vasul, cînd, după ce acesta coborîse la o mare depărtare sub mine, făcu trei sau patru năprasnice rotiri la rînd și, ducînd cu sine pe scumpul meu frate, se năpusti deodată orbește în hăul de spume, pe veci. Butoiul de care eram legat se lăsase nițel mai jos de jumătatea distanței dintre fundul vîltorii și locul unde sărisem peste bord, cînd se întîmplă o mare schimbare în înfățișarea vîrtejului. Pereții povîrniți ai uriașei pîlnii se făceau din clipă în clipă mai puțin pieziși. Treptat, rotirile sorbului se domoliră. Spumele și curcubeul pieriră pe nesimțite, și fundul genunii păru că se ridică încet.

Cerul era senin, vîntul căzuse, și luna plină pogora strălucitoare spre apus, cînd mi-am venit în fire pe apele oceanului, drept în fața coastei de la Lofoten și nițel mai sus pe locul pe care fusese odată vîrtejul lui Moskoestrom. Era tocmai în ceasul de acalmie, dar după uragan, marea mai ridica încă talazuri înalte ca munții. Eram purtat cu o iuțeală năprasnică în puhoiul marelui curent și în cîteva clipe am fost zvîrlit la mal, pe grindurile pescarilor. O barcă m-a cules de acolo, sleit de oboseală

[1] Vezi Archimedes: „De incidentibus in fluido", lib 2 — E.A.P.

și fără de glas. Acum, că primejdia trecuse, eram mut din pricina grozăviilor îndurate. Cei ce m-au ridicat pe bord erau vechii mei prieteni și tovarăși de toate zilele, care însă nu m-au recunoscut, cum n-ar fi putut recunoaște un călător întors din lumea duhurilor. Părul meu, din negru ca pana corbului cum fusese în ajun, albise de tot, așa cum îl vezi acum. Ei mai spuneau că toată înfățișarea și felul meu de a fi se schimbaseră. Le-am istorisit povestea mea, însă n-au vrut s-o creadă. Acum ți-o spun și dumitale, dar nu prea trag nădejde că o să-i dai mai multă crezare decît i-au dat pescarii șugubeți din Lofoten.

(Din culegerea de povestiri care vor apărea în Editura de stat pentru literatură și artă.)

2012

CLUB COLECȚIA *Povestiri* ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
eviIgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa București, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piața Scînteii Nr. 1, Redacția revistei „Știință și tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice" apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU